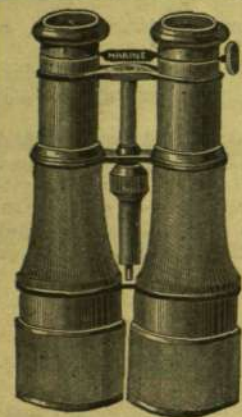

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.** Kapható minden fűszer- és osemegye-kereskedésben és csukrászdában. 7957

CALDERONI ÉS TÁRSA

Budapest, Váci- és Deák-utca sarkán.

Színházi látóeszközök alumíniumból legkülönbözőbb kiállításban, kitűnő üvegekkel, bőrtokban vagy elegáns peluche zacskóban. Női látóeszközök fogantyúval. Legújabb Zeuss-féle távcsövek. Tábori vadász és versenylátóeszközök legújabb átalakítással a tirage rapide. Salon lorgnettek. Orrcsipetők és szemüvegek arany, ezüst, teknősbéka-szertű keretben legjobb üvegekkel. Stereoskop szekrények. Aneroid légnyommérők. Terem- és ablakhőmérők díszes kivitelben. Rajzeszközök. Dresdener kísérletező szekrény (Experimentir-kasten). Laterna magikák. Kalaidoscopok. Fényképezési készülékek stb. dús választékban.

Minden nő, ki eleganciára és csínre valamit ad, ruha-aljának beszegésére kizárólag **„Ideál”** szabadalmazott bársony sűjtást használ. Kapható a monarchia minden szabók- és ellék-üzletében. 7308

Hirdetések elfogadtnak a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

Magyarországon a legelső és egyetlen.

Dr. PALÓCZ IGNÁC,

v. Set.-János körhási orvos Budapest, k. egészségügyi tanár

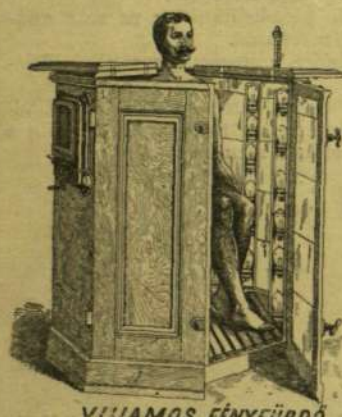
TERMÉSZETES GYÓGYINTÉZETE

Rendelő intézet: Budapest, Vámbárcsúrt 7. L. em.

Rendelés: délelőtt 10-12 óráig és délután 3-5 óráig.

A legtöbb betegség a természetes gyógyóddal lehet a legbiztosabb és legmaradandóbb gyógyulást elérni: főleg ideg-, tüdő-, vese-, máj-, gyomor- és női bajoknál, oszlovs- és köszvényes bántalmaknál és a csontok elgörbülésénél. Tágas gyógyteremmel még a szakértők elismerését is felkeltő tökéletesen vannak berendezve úgy, a mint azt Magyarországon sehol és a külföldön is csak ritkán találhatjuk. Gyógyeszközeink; a korszakot alkotó villamos fényfürdő, villamos homokfürdő, rezgő masszáz, elektro-masszázs, Kneipp-kúra, gyógygymnasztika stb.

„A Természetes Gyógyóddal Kézikönyve” írta Dr. Palócz Ignác. Megbeszélhetetlen tanácsadó mindenkinél az egészség megőrzésére és a betegségek megelőzésére. A ki ezen könyvet előveszi, önmagának és családjának házirossza lehet. Kapható megrendelhető a szerzőnél és minden könyvkereskedésben. Ár 3 korona.

VILLAMOS FÉNYFÜRDŐ

A női szépség

emelésére, köldöktesítésére és fenntartására legkifejlesztettebb, teljesen ártalmatlan, vegyíztiszta és zsírmentes készítmény a 7163

Margit Crème.

Rövid idő alatt szünteti szepőlőt, májfoltot, pattanást, bőrtörést (mitesszer) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is úde bájos arcot kölcsönöz. Ár 50 kr., nagy 1 forint. Margit hölgypor 60 kr., 3 színben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.

Készítő FÖLDES gyógyszer-tára, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz. Főraktár: Török József gyógyszer-tára, Budapest Király-utca 12.

4 arany, 18 ezüst érem, 30 tisztelet és előismeri oklevél.

Kwizda-féle korneuburgi marha-táppor.

Veterin-áztétikai szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. 43 csendes óta a legtöbb istállóban kitűnő sikerrel alkalmazták a táplálkozás kedvé hiánytalan, rossz emésztésnél; a tehének tejének bővségét és jobb ízét előidéző.

Ar: 1/2 doboz 75 kr., 1/4 doboz 35 kr. Csupán a fenti védjeggyel ellátva valódi és kapható minden gyógyszer-tárban és gyógyszer-kereskedésben. — Főraktár: Kwizda Ferenc Józ. ca. és kir. osztr.-magyar és román kir. udv. szállító. 7372

Kerületi gyógyszerésznél Korneuburg, Bécs mellett.

„Megrávtó” gyógyszer-tára Puj, Erdély Hunyad megye. Ha szereti gyermekét, használja a kitűnőnek elismert **Kárpáti egészségi gyermek-tápkávé.** Kapható a legtöbb gyógyszer-tárban s minden nagyobb kereskedésben. 1 doboz ára 18 krajczár. Budapesti főraktár: 7290 EGGER-féle gyógyszer-tára „Nádorhoz”.

A kinek van eladó zöldsége, gyümölcse, aprómarhája vagy egyéb élelmi czikke, vagy a ki ily czikkeket venni akar, avagy ily czikkkel kereskedik, járassa a Budapest székes főváros kiadásában megjelenő

Hivatalos Vásárcsarnok Ertesítőt 7296 mely hetenként kétszer megjelenő közli a budapesti vásárcsarnokokban eladásra kerülő összes áruciknek napi árát, a felhozatalok mérvét és folyton tájékoztatja a beküldőket, árusítókat, mint a vevőket és ismét eladókat. **A Hivatalos Vásárcsarnok Ertesítőre előfizethetni negyedévenként egy forinttal Budapest a főváros vásárcsarnokainak igazgatóságánál. Budapest IX. ker., Központi vásárcsarnok.**

Grieder selyemkerméi

Jótállódvél mellett a legjobbak, a viselésben elpusztíthatatlannak, mert festésük a legzöldebb, Gyönyörű újdonságokban körvontan bevarrási forrás igazi gyári árakon, portó- és vámmentesen a hához szállítva. Milyen színekből óhajt Ön mintákat?

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

királyi szállítók selyemkermé-gyárak szövetsége Zúrich. 7376

SZABADALMAKAT (Patente). Készítő: Réthy János, nemzetközi szabadalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. (Tulajdonos Zielinski Sándor, okl. mérnök.) 7015

Üdvös tanács. Köhögéskor, rekedtségkor, a torok és légzési szervek működési zavarára **Egger biztos hatású MELLPASZTILLÁI** veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadozoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásúak bizonyultak. 7179

Egger Szóda-Pasztillái. (1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszer-tárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon: „Nádor”-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17. sz.

Dr. Högyes korszakos találmánya

Asbest-talpbélés

Nincs bőrkeményítés!
Nincs lábizzadás
Nincs meglülés!
Nincs semmiféle lábbaj!

Követeljük az **Asbest-talpbélést** cipőszelvényektől.

Felnőtteknek 35-45 szimig tucatszámú frt 12.—
párónként frt 1.20
Gyermekeknek 20-34 szimig tucatszámú frt 6.—
párónként frt 2.60 csak utánvét mellett.

Dr. Högyes találmányát szabadalom védi minden országban. — Kisebbségi jogait megőrzésével ad

„Az Első magyar asbestáru-gyár”
Budapest, VI., Sziv-utca 18.
Kapható minden cipő- és cipész-kellék üzletben. 7325

LOHSE világhírű különlegességei a bőr ápolására.

EAU DE LYS DE LOHSE. Hatvan év óta felülmulhatatlan mint legkifejlesztettebb bőrvíz a tökéletes ifjú édeség megtartására, valamint a nyári szepőlő, napcsütés, pirosság, sárga foltok és az arcz minden tisztálanságának biztos eltávolítására fehériben és rózsaszínben szókének, sárgában barnáknak.

LOHSE illóolaj-szappan csodás illata, tisztasága és finomsága vágott a legkifejlesztettebb tolette-szappan árba 60 kr., rózsaszín 1 frt. Gyártmányainak vásárlásánál méltóságos mindig figyelem a cségre: **GUSTAV LOHSE** 45 Jägerstr. 48 Berlin. udvari illatszerész.

Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszer-tárban és jobb illatszer-üzletben. 7067

Fesztay társaság körkép palotájában Városliget 7173

Krisztus a keresztján és Jeruzsálem

óriási körkép. Látható. reggel 9 óratól este 6 óráig.

As esti órákban villanyvilágításnál. Belépő díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

VASÁRNAPI UJSÁG

44. SZÁM. 1897. BUDAPEST, OKTÓBER 31. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— Kétfoldi előfizetéshez a postalgó megfizetésű viteldj is csatolandó.

DE GERANDO ATTILA.

1847-1897.

NAGY RÉSZVÉTELLEL ádtunk hírt már lapunk múlt heti számában *De Gerando* Attila elhunytáról. Egy változatos lefolyású, de minden ízében nemes étellel lettünk szegényebbek e haláleset által. Olyan férfit veszítettünk el *De Gerando* Attilában, a ki nagy műveltségével, tudományos és társadalmi működésével, határtalan idealizmusával, hazai, nemzet- és emberszeretetével ritka példa gyanánt tündökölt közöttünk. Ötven évre terjedt életének utolsó tizedét csaknem teljesen elvonulva töltötte, minden idejét szeretett kis családjának szentelve; csak az irodalomban lépett olykor-olykor a nyilvánosság elé egy-egy gondos tanulmányával vagy önálló könyvvel, melyekben legnagyobb részt földrajzi vagy történelmi tárgyakkal foglalkozott. A *„Vasárnapi Ujság”* is évtizedeken át munkatársai közé számíthatta a boldogultat, ki e lap hasábjait főleg érdekes útirajzokkal és ismeretterjesztő népszerű közleményekkel gazdagította.

De Gerando Attila 1847-ben született Budapesten. Atyja a kiváló tudós és író *De Gerando* Ágost és anyja a szintén nagy műveltségű Teleki Emma grófnő volt. Franciaországba hozták szüleitől atyja nemesak jó magyarrá lett nyelvben és érzésben, hanem a külföld előtt valóságos bajnokává avatta magát Magyarországnak és a magyar nemzetnek, a mennyiben tehetségét, tudományát és írói tollát éveken át arra szentelte, hogy a francia irodalom útján mennél alaposabban és szíve egész szeretetével ismertesse addig határainkon túl alig emlegetett hazánkat és nemzetünket. Ide vonatkozó jeles munkáiért aztán a magyar tud. Akadémia azzal fejezte ki méltánylását, hogy öt kültagjai közé választotta meg.

Az 1848-iki párisi forradalom híre Franciaországba sietett

De Gerando Ágost, ki szülőhazája iránt is mindig megőrizte hazafüi érzelmeit. Onnan azonban a mi szabadságharcunk kitörésekor ismét visszatért Magyarországra, hogy ez iránt is teljesítse polgári kötelességét. Úgyünk bukása után külföldre, Drezdába menekült, hova nem sokára neje is követte két gyermekeivel, Attilával és Antoninával. A viszontlátás öröme azonban pár hét múlva nagy gyászszá változott, mert a már régebben gyöngédkedő atya Drezdában elhunyt.

De Gerando Ágostné, kit az itthoni rendőség már előbb is üldözött, nem térhetett vissza Magyarországra, gyermekeivel együtt Párisba költözött s ott száműzetésben a legnagyobb gonddal nevelte kis árváit, maga irván nekik úgy nevezett *Gyermek-könyveket*, melyeket

később nyomtatásban is kiadott. Háza csakhamar találkozó helye lett a tudomány, irodalom és művészet kitűnőségeinek, kik közül Michelet, Quinet, Dumesnil, Noël és Prévault állandó barátjaivá lettek a családnak.

Ilyen nevezetes férfiak társaságának hatása alatt indult meg a két gyermek nevelése, kiket 1852-től kezdve Irányi Dániel oktatott magyar nyelven, más kitűnő francia tanárok pedig francziául.

De Gerando Attila 1861-ben kezdett nyilvános iskolába járni, beiratkozván egy lyeumba, hol előbb az irodalmi, majd 1863-ban a real tárgyközből tett érettségi vizsgálatot. A rendkívüli iparkodás, a sok tanulás azonban annyira megviselte a különben sem erős szervezeti serdülő ifjút, hogy egészsége megrendült s e miatt két évig nem látogathatta az iskolákat. Mindazáltal így is tanulókat s oly sikerrel, hogy 1865-ben újabb vizsgálatot tett, melylyel az aggregatio fokozatát nyerte el.

A következő évben édesanyjával és nővérével együtt visszatért szülőföldjére, Magyarországra, melyet kis gyermekkor óta ekkor látott először, de a mely iránt rajongó szeretetet gyújtott szívében az anyai gondoskodás. Boldog volt, hogy haza jöhetett, s hogy itt rokonaival az édes magyar nyelven társalaghatott. Az itthon töltött pár évet szorgalmasan fölhasználta arra, hogy a hazai állapotokat tanulmányozza, s egyre gyűjtötte a földrajzi és történelmi adatokat, hogy atyja példájára ő is szószólója legyen a külföld előtt Magyarországnak.

1869-ben visszatért Franciaországba atyja birtokára s ott nem sokára megnősült; de ez első házassága nem lett szerencsés; rövid idő múlva föl kellett bontatnia. E miatt egyideig tudományos munkássága is szünetelt. 1871-ben édes anyjával és nővérével nagyobb útazást tett Görögországba, hol az ókori remek emlékek ismét fölkeltezték tudásvá-

Dunky útvérek fényképe után.

DE GERANDO ATTILA.

Cacao van Houten

Igen jó zamatú, idegerősítő, könnyen emészthető. A fogyasztásban olesó. 698

gyát. 1872-ben ismét hazánkba jött s Budapestben az egyetemen böseletdoktori vizsgálatot tett. Megismerkedett az itthoni tudományos élet ifjabb jelesei közül különösen Horváth Ignác és Szily Kálmán műegyetemi tanárokkal, Molnár Aladárral és másokkal, kiket aztán édes anyja szalonjába is bevezetett, hol akkoriban sűrűn fordultak meg bazi és külföldi kitünőségek, s hol egybeként a család régi barátja, a százműtő Rogeard közfigyelmet ébresztett előadásokat tartott a francia irodalom történetéből.

De Gerando Attila a hazai légkörben fölülve, 1874-ben élénkebb irodalmi munkásságot kezdett. «Kövár vidéké»-nek leírásával és Mignet-től «Franklin életé»-nek magyarra fordításával, melyet a Franklin-Társulat adott ki. Kövár vidékét a nála vendégül járt nagyírú francia földrajz-íróval és tudóssal, Élisée Reclus-vel, utazta be s tanulmányújáról fölolvastat is tartott a Magyar Földrajzi Társaságban, melynek buzgó és munkás tagja volt.

1878-ban nagy útazást tett Kis-Ázsiában ugyancsak Reclus-vel, ki nagy földrajzi munkájához gyűjtötte az adatokat, s kinek ő e nagyon fáradsalmas útban épen oly szorgalmas, mint hasznos segítő társa volt. Reclus-vel való barátság, mely egész lelkületére mindenkor irányzó hatást gyakorolt, halála napjáig fő büszkesége közé tartozott. Ez összeköttetésük révén nagy részt De Gerando Attilának köszönhető, hogy a különben is nagy alaposra törekvő Reclus oly kiváló szeretettel és tájékozottsággal írta meg hazánk földrajzi ismertetését «Geographie Universelle» című világhírű nagy munkájában.

De Gerando Attila 1880-ban leírta Szegszárdot és vidékét francia nyelven; 1881-ben «Két hét a Székelyföldön» című munkája jelent meg fényképekkel, melyeket ő maga vett föl a leírt helyeken. 1882-ben «Étude sur les hautes plaines de Transylvanie» (Tanulmány Erdély fensíkjairól) című füzetet írt; 1886-ban «Formation des Nationalités de la Hongrie» (Magyarország nemzetiségeinek képződése) című tanulmányt tett közzé a francia földrajzi társaság folyóiratában. 1887-ben «Velenze tizenkét képben» című, képekkel díszített könyvet írt és adott ki. Legtöbb munkába került dolgozata «Le Défilé du Bas-Danube depuis Baziás jusqu'à Orsova» (Az Al-Duna szorososa Baziástól Orsováig) című tanulmány, mely 1894-ben ugyancsak a francia földrajzi társaság folyóiratában jelent meg s általános elismeréssel találkozott.

E nagyobb, és általában személyes kutatások nyomán készült munkáin kívül igen sok ismeretést és cikket írt magyar és francia nyelven különösen hazánkra vonatkozólag, mert bár atyjához hasonlóan ő is hű fia volt Franciaországnak is, de szíve jobb fele Magyarországnak volt, a mint hogy végül itt telepedett meg állandóan 1887-ben, mikor másodikban nősült, unokahágát, széki gróf Teleki Jolánt vevén feleségül, kivel haláláig a legnagyobb boldogságban élt. E házasságából egy fia született, a most kilenc éves Félix, kinek nevelésével és oktatásával eleitől kezdve maga foglalkozott olyan példás gondossággal és szeretettel, a milyenre ritka apa képes. Rendkívül ügyelt arra, hogy a gyermekben annak minden eredetiségét megőrizze és megőrizze. Olvasgatni és tanulni válogat mind csupa remekeket gyűjtött neki össze a legnagyobb szerzők műveiből, a legkiválóbb türelemmel búvárolván végig a kötetek egész seregét egy-egy olyan remek gondolatért, vagy kifejezésért, a melyet a gyermeki lélek táplálására alkalmasnak és fia fejlettségéhez valóknak vélt.

Maga igazi asketa-életet élt. Házában magát

mindenben legutolsóvá tette. Ő dolgozott, ő fáradozott legtöbbet és ő kívánt legkevesebbet. Szinte a túlzásig ment a jóság, a tökéletesség keresésében és alkalmazásában. Magát és munkáit a legszigorúbb bírálat alá vetette, s nem egy dolgozatát csak azért tette félre, vagy semmisítette meg, mivel nem tartotta eléggé sikerültnek, eléggé tökéletesnek. Rendkívül érző szívvel viseltetett az emberi bajok minden faja iránt. A nyomort, a szerencsétlenséget mindenütt észrevette s iparkodott azt enyhíteni, elenyésztetni, a szűkölködőt gyámolítani, az elzüllöttet megmenteni, egy szóval minden tehetségével igyekezett jót és jól tenni embertársaival.

Személyét tekintve, maga volt a megtestesült nyájasság és szeretetreméltóság. Mint az életben általában, a társaságban sem iparkodott feltűnni, de jelenlétével mindenkinek örömet szerzett, magvas, szellemes társalkodásával mindenkit elragadott. A tudomány iránti különös hajlamával költői lélek is párosult benne s ez nemcsak az eszményekért való rajongásában, hanem abban is nyilvánult, hogy — bár egész csöndben — a költészetet is művelte; magyar és francia nyelven költeményeket írt, de azokat szeretett nővérén, Antoninán és családjá legközelebbi tagjain kívül alig ismerte valaki, mivel kiadásukra soha sem gondolt.

A De Gerando család magyarországi ágából most már csak a kis Félix és az elhúnytak nővére, Antonina, a jeles író s a kolozsvári felsőbb leányiskola igazgatója él. Attilának egyik legfőbb vágya volt, hogy fiat saját terve szerint fölnevelhesse őt a haza, a magyar közélet sikeres szolgálatára kiképezhesse. Fájdalom, a halál útját szegte törekvésének, de eszméit, elveit nem semmisíthette meg; azokat családjá híven őrzi s bizton remélhető, hogy meg is testesíti a boldogultnak korai árvaságra jutott egyetlen örökösében.

HALOTTAK NAPJÁN.

Édes anyámhoz.

Nincsen olyan óráim, nincsen olyan perczem,
A melyben ne volna a te közelében
Múltamat sirató búbanat lelkem.

Odaröpül hozzád, esőndes kis szobádba,
Ott ragyogott rám a boldogság világa,
S ott lettem én egykor, veled együtt, árva.

Együtt virasztottuk kinos éjszakákon,
Mig leszállt reája az örökös álom,
Ki egyetlen védőnk volt e nagy világon.

S nem tört meg a lelked ott a sírhalmónál;
Habár olyan lettél, mint árva virágszál,
Nekünk minden búban vigasztalást adtál.

Oda viszen most is lelkem szárnya: búja,
Hogy a te hűség kebledre borúlva
Magamat te nálád kisirhassam újra.

S a míg más ma gyászol fényes mécsvilággal,
Mi egymáshoz szállván, csüggedten és árván,
Gyászolunk szívünknek sötét bánatával . . .

Bán Aladár.

TEPLOMBAN.*

Írta Bartha Miklós.

Nagypéntek volt.

A kálvinisták templomában élénk szavakkal esetele a pap a Megváltó vértanúságának sötét történetét. A prédikátor ajakán élénk színekben váltakozott a legenda, az éposz és a dráma, midőn a Golgotha eseményeit és csoportjait festette.

* Mutatvány a jeles tollú szerzőnek «Hangulatok» című, sajtó alatt levő kötetéből.

A hallgatóság mintha csak szemmel látná Jánost a kereszt tövében, mellette Máriát és Magdalenát, távolabb a tanítványokat; itt a római legió néhány vitézét; amott a synedrium tagjait.

Ezen beszédből megértettük, hogy az emberiség nagy vértanuja a haldokló gonosztevőhöz fordult és azt megvigasztalta; hogy édes anyját kedves tanítványának helyezte oltalmába; hogy italt kért és lelkét Istennek ajánlotta . . . és hogy végre — kiszenvedett.

E gyászos kép eleveleg még megrázóbbá tette a pap, midőn elmondta, hogy miként hurcozták Őt a bírak elé, miként hullott arcára a gonoszak ütése, miként vérzett homloka a tövis-koronától és hogy épen az a nép, melynek szegénységét megváltotta a beestelenségtől, gyengeséget az erősek durvaságától, lelkét az éjszakából és testét a szolgaságból, — hogy épen ez a nép miként kiáltozta rá a «feszítsd meg!»-et.

Ez itt elárulta, az ott megtagadta, sokan lepökdösték. Az ember megutálja az embert.

A megható beszéd alatt, épen mikor a pap a megváltást és az örökéletet magyarázta: ülőhelyem mellett, a kópadozat szűk nyílásán, egy kis szürke bogár mászott elé óvatos lassúsággal.

A bogár járása nehézkes, majdnem idomtalan volt. Mozdulatain meglátszott, hogy a téli álomban elszokott az élettől. Csáppjaival ügyetlenkedett, lábait alig tudta használni, olykor hanyatt esett s e közben kitartó küzdelmet folytatott, hogy apró körmökével leszedje magáról a kőporhulladékokat.

Aztán sok munkával megtisztogatta magát s mikor érezni kezdé, hogy dermedt izmai föléledtek, akkor ráállott két hátulsó lábára, fejét magasra tartotta, csáppjait kinyújtotta és körül nézett, mintha vizsgálódnék. A szemle után lebozsátkozott mind a hat lábára s fényes szárnyait nyitogatni kezdte, mintegy próbaképen, hogy vajjon nem rozsdásodott-e meg a gépezet?

Mikor a szószékről az örök élet igéi hangzottak el, — a kis bogár testére épen akkor sütött rá a tavaszi napnak egy fényes sugara. Ebben a jótékony fényben és melegben kiejtáson fürdött néhány perczig a kis bogár — s abban a pillanatban, mikor a pap kimondata e nagy szót: «föltámadunk»: a kis bogár szárnya kelt, fölrepült a magasba, körül zsongta a pap fejét, mintha glóriát volna a kimonodott igazság körül s mintha ezt mondaná:

«Én is bizonyítom. Feltámadunk!»

EGY KIRÁLYNÉ A SZÁMŰZETÉSBE.

IV. Gusztáv Adolf svéd király neje, Bádeni Friderika. (Vége.)

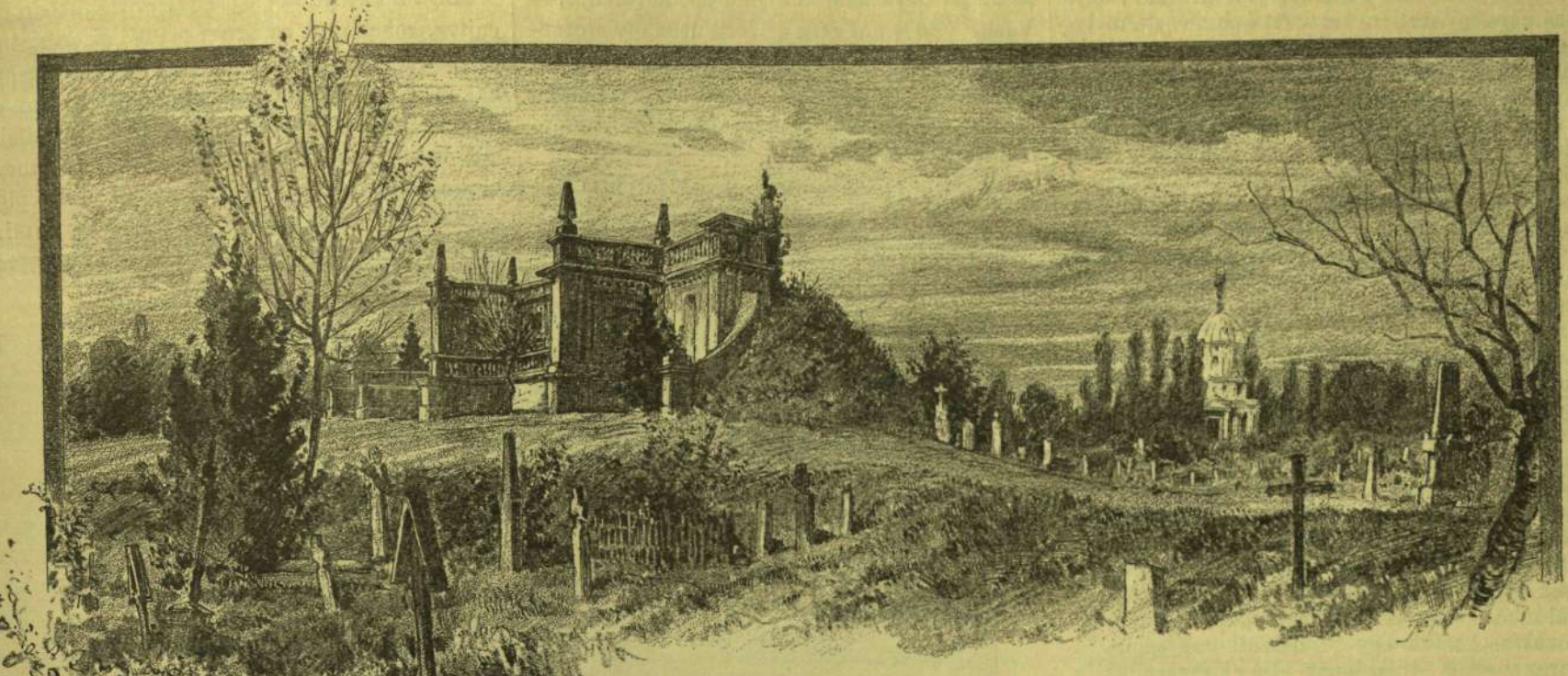
Az 1809. év elején történt, hogy egyszer egy öreg pórno sietve kért beocsátatást a királynénál s midőn botjára támaszkodva bedöcögött, térdre hullva a következő feltűnő leleplezést tette:

— Királyném, — ugymond, — a királyt el akarják árulni, mindenét elvenni s őt magát elhurcolni. Én öreg asszony, megtudtam ezt; kitől, nem mondhatom meg, de föltettem magamban, hogy neked elmondjam.

A királynét nagyon meglepte a beszéd, s bár alig hitt neki: az öreg anyókat megajándékozva elbocsátotta. Senkinek sem beszélt a dologról, csak a királynak, a kit azonban rendkívül felbosszantott az ostoba fecsegés.

E télen a királyi család állandóan a hági kastélyban lakott, a király azonban időnként a városban is megjelent; márczius 13-án is ép Stockholmban volt reggeli kilenc órákor, a mikor elfogták.

A mint a királyné férjét a szokott időben

A TEMETŐBEN.

Halottak estéjén.

Halld, mit ság-búg az őszi szél:
— Por . . . enyészet . . . mulandóság . . .
Egy intése csak az Úrnak
S hervadoznak, földre hullnak
— Gondos kezek bár még óvnak: —
Felső bimbók, nyíló rózsák.

Nehéz sulyát ott érezed,
S szorongat száz gyöttrő kétség:
— Ez a vég hát? Ide érek?
Minek küzdök? Minek élek? . . .
Szomjazom sugárzó fényre:
S elborít e vak sötétség? . . .

Halld, mit zsong-bong a harangszó
— Még remélve nagyra törnél,
Mikor jön a borús óra
S az én hívó, siró szómra
Csüggedtetten meg kell állnod
Egy tátonzó sírgödörnél . . .

Halld az égi szellem-hangot:
— Ölemben hullnak a rózsák,
Test-börtönéből a lélek
Az én fényhonomban tér meg,
Én vagyok a kezdet, a vég,
Én az — örökkévalóság!

Lampérth Géza.

megerkezni nem látta, gyöttrő félelem fogta el szívét. Eszébe jutottak a pórno jószavai s nagy szerencsétlenséget gyanított. Ez aggodásai közben érkezett hozzá nagybátyja, a sudermanlandi herceg. Most már gyanúja bizonyosra vált. Négy gyermekétől körülvéve, a trónörökös kezén fogva ment a hadsereg élébe, ki látható zavarában alig tudta elhebegni küldetését, a mi az volt, hogy férje trónvesztését nyilvánítással vele tudassa.

Látszólag nyugodtan, de különben halálos aggodalommal hallgatta végig a szép királyné a szerencsétlen hírvivő előadását. Csak arról akart meggyőződni, hogy férje életben van-e, s midőn ez iránt megnyugtatták, egy néma kézmozdulattal elbocsátotta az adjutánt. Azután térdre esett, hogy erőt és vigaszt kérjen Istentől e rettenetes állapot elviselésére.

Mindebből a 10 éves trónörökös még alig értett valamit. Mikor megmagyarázták neki a történeteket, a leggyöngédebb nyájaskodással vigasztalta anyját; míg a két legidősebb hercegnő, anyjokat szíri látván, maguk is sírva fakadtak.

Ettől fogva a szerencsétlen királyi családot erős őrizet alatt tartották Hágában. Éles töltsékekkel felszerelt fegyveres őrök vették körül a pavillont, melyben a királyné tartózkodott, míg a királyi gyermekek a közelben egy más pavilonban laktak s szabadon járhattak, kelhettek. A merényletre következő első napokban már módját ejtette a király-párt, hogy értesítse a királynét egy ellenforradalom készülődéséről, melynek diadalra juttatása érdekében őt a trónörökösrel együtt Stockholmba hítták. De a királyné nem merte az odamenetel magától kockáztatni, s a párt sem volt, úgy látszik, elég hatalmas, hogy a királynét a fővárosba kísérje.

Annál erősebben követelte a királyné, hogy

engedjék megosztania férje fogságát. Hiába ellenkezett sokáig a fekete szívű sudermanlandi herceg. Mikor látta, hogy a királynét határozott akarattal el nem térítheti, végre maga is kénytelen volt belenyugodni annak teljesítésébe.

Június 5-én reggel indult útnak a boldogtalan család Drotningholmba a kormány által kijelölt személyek kíséretében. Ott a királyi család gőzhajóra szállt, melyel aztán másnap reggel korán kikötöttek Gripsholm ódon falai előtt. Ez volt az első viszontlátás márczius 13-ika óta a király és családja közt.

A királyi szobája mellett volt a hálószoba s a mellett egy előszoba, melyben éjjel-nappal három tiszt őröködött felváltva. Ezek minden pillanatban beléphettek ő felségei szobájába s tetszésük szerinti ideig ott tartózkodhattak. Nappal szemben álltak fel a királyi párral, úgy, hogy egy arcmozdulatuk sem kerülhette ki figyelmüket, éjjel ő felségei ágya mellé álltak, a mi a királynét kezdetben nagyon megijesztette; azt hitte, férjét jönnek meggyilkolni. A király által Stockholmba küldetett jelentésre ugyan a kormány beszüntette az éjjeli felügyeletet, de az előszoba ajtaja azért nyitva maradt úgy, hogy a királyné hallhatta az ott alvó őrök horkolását.

Egy éjjel a király felköltötte feleségé. «A mécses — ugymond — elaludt, de a mellékszobából besugárzó világosságnál egy alakot vettem észre, mely a fal hosszában lopódzott végig.» S hogy a történetekről meggyőződjék, a király egy gyertyát vet kezébe s az előszobába lépett, hogy meggyújtja. A három tisztet kártvadás közben elaludva találta, fejükkel az asztalra támaszkodva. A király visszatért nejéhez s számot adott neki a látottakról. Egy pillanatig annak a hű reménynek adott át magukat, hogy talán megmenekülhetnének, de jobban megfontolva a dolgot, belátták a terv kiviteltelenségét.

Legszívesebben tartózkodtak egy szobában, melynek ablakai a szép Mèlar-tóra nyitak. A tó tiszta tükre, a zöldelő partok, a fehér vitorlák

látása, melyek a hullámokon ringatództak, kedves látványt nyújtott. Szerették nézni a gályácskakat s észrevették, hogy azok napról-napra közelebb jönnek. Egy este egész csoport gályát láttak feljök közeledni, virágfüzerekkel díszítve. Vidám dal hangzott fedélzetükről s örvendező hurrah-kiáltás, a mint az ablakban megpillantották a fogoly királyi párt. De ugyanabban a pillanatban az őr elűtötte fegyverét, nem a halászkora, hanem a királyi párra czélozva, kiknek fejük fölött fűtyölve röpült el a golyó. A királyné közel volt az ájúláshoz; az egész helyőrség felriadt a lövésre. A kormányzó is megjelent s azzal mentette magát, hogy az őr ügyetlenül teljesítette kötelességét. Jelentés ment Stockholmba is, honnan az a válasz érkezett, hogy ő felségeiknek személyes biztonságuk érdekében tilos ezentúl a tóra néző ablakoknál tartózkodniok.

Atyjához hasonló szigorú őrizet alatt tartották a koronaörökös is. Szülőit csak két szolgálattevő tiszt kíséretében látogathatta. Ellenben a hercegnők nem álltak fölgyízát alatt, csak a virágos kerten túl nem volt szabad menniök. A királyi gyermekek lakosztályába egy csigalépeső vezetett fel szülőikéből, s onnan a földszintre. Az idősebbik, akkor 9 éves kis hercegnő, megszánya fivérét, többször megkísérelte őt kézen fogva a csigalépesőn magával vinni s a tiszt elől elrejtőzni. Egyszer sikerült is ez s a két fiatal menekült, az őrszem által sem vétetve észre, egy kis udvarba tudott szökni, a honnan egy ajtó nyílt az erdőbe. Ott egy fa mögött megvonták magukat s hallották, a mint aggodalmasan kiáltotta nevéket a keresésőkre indult tiszt és nevelőnk. Végre észrevették s hazavezették őket. Az eset következtetése szigorúbb felügyelet s a szülők részéről komoly dorgálás lett.

Különben a királyné Gripsholmban olvasással és zenével töltötte idejét. Több indult is szerzett, melyeket azonban nem kótázott le s így elveszték egyesek kivételével, melyre leányait is megtanította, a melyet Amália hercegnő később is el tudott zongorázni. Azonkívül kézi

munkával is sokat foglalkozott a királyné; férje számára egy mellényt is varrt és hímezett, melynél különösen a gombok fölvarrása okozott neki nagy nehézséget.

Nem sokára megérkezett Stockholmból a várva várt parancs, mely a királyi család szabadon bocsátását rendelte azon feltétellel, hogy Svédországot elhagyják. Az utazás költségeit a kormány vállalta el, azonfelül megfelelő kíséretet rendelt a királyi család mellé. Évi ellátási költséget is engedélyeztek, magasabbat a királynak, csekélyebbet a koronaörökösnek, még csekélyebbet a királynénak s alig valamit a hercegnőknek.

Elutazása előtt egy bizottság szállott ki Grips-holmban, az összes koronagyémántokkal és gyöngyökkel, hogy azok közül ő felségeik kiválaszthassák a magukét. Együttal fölvetették a királyi család összes magán-ingatlanai és ingóságai leltárát. Egy nagy terembe gyűltek, a hol egy hosszú zöld asztalon voltak kiterítve a drágaságok és ékszerek. A királyi pár két karosszékekben ült és sorra megjelölték azokat a tárgyakat, melyek öveik voltak: nagy értékű gyémántokat, a különböző svéd rendek jelvényeit és befoglalt köveket, köztük egy rendkívüli nagyságú. A koronaörökös tulajdonát alig kifogásolták a kiszállott urak, de a királynét, a mint csak lehetett, kifosztották. Szép menyasszonyi ékszereiből, a férjétől kapott ajándékokból alig tarthatott meg valamit. Nem teheték azonban vitássá egy szép, szibériai ametisztből készült, s gyémántokkal körülfogalt ékszerkészletét, melyet a király ajándékozott nejeinek.

Hideg, fogvazogató téli éjjel gyűlt össze a család a kastély termében, hogy megkezdje szomorú utazását. Egy pisztolyokkal fölfegyverezett testőrezdes előlépett s megmutatta a kormány parancsát, mely őt a trónörökös egyedüli úti kísérőjévé nevezte ki, és pedig más úton, mint a melyen a család többi tagja ment.

A királyné mindent megtejt, a mire az anyai szeretet képes, hogy fiát maga mellett tartassa; de hiába; a sudermanlandi herceg parancsa nem tűrt ellenmondást.

S még ez nem volt elég. A kormányzó azt is tudokra adta a család tagjainak, hogy a királynak is egyedül kell utaznia. Ennek azonban határozottan ellene szegült a királyné s inkább kész volt magát az utazást is elhalasztani, a míg a herceghez ír. Elszánt fellépésének meg is lett a fogantatja, mely elérte azt, hogy nem kellett férjétől elválasztva lennie s együtt tettek meg Carlskrónáig az út.

A királyi hintót kísérő tisztek töltött pisztolyokkal voltak fölfegyverezve; a hintó ablakai folyton le voltak bocsátva s a királyi párnák tudtára adták, hogy ha legkisebb kísérletet tesznek is maguk megismertetésére, a tiszteknek parancsuk van, hogy fegyverüket használják.

Carlskrónában a királyi család újra összehatalálkozott. A trónörökösnek sértetlen visontlátása hálás örömmel töltötte el a szegény anya szívét. Könyek között szoritotta karjaiba elveszettnek hitt fiát.

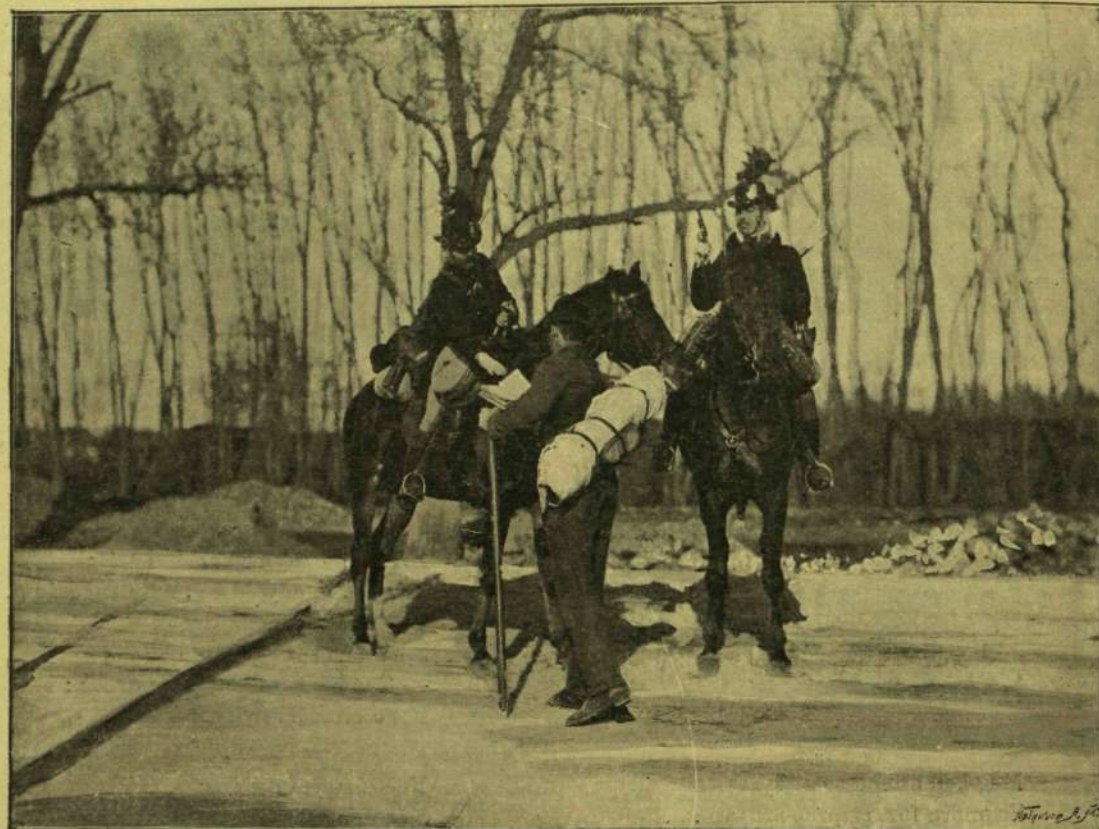
A mint a királyi foglyok német földre léptek, szabadságuknak minden korlátozása véget ért. Maguk határozhatták meg további útjuk célját; szabadok voltak; de — korona nélkül.

Még tizenhat évi számkivetés keserősége várt a szerencsétlen svéd királynéra a tróntól való megfosztása után, melynek tövises pályáját híven megrajzolta emlékirataiban egy udvarhölgye, ki élte végéig mellette volt. A badeni udvarnál rokoni szeretettel fogadtatva, a legkínosabb családias it várta a szegény koronánlan királynét, a férjével való meghasonlásban, mely mindörökké sötét árnyat borított családi boldogságára. Az a kérdés, hogy hol telepedjenek meg, volt az első magva a köztük dúló viszálynak. A király azt akarta, hogy családja Horrenhubta kövesse, de neje ellenszegült, minnek következtében a svéd király egy reggel öt óraor elhagyta nejét és családját örökre, a nélkül, hogy tudata volna, merre megy. Lépésig nyomon követte a királyné, a nélkül, hogy utólérhette volna; ott, pénze fogytán levén, vissza-

fordult s Darmstadtba véve útját, nővéréhez, — Vacke és Gelnhansen közötti úton oly szerencsétlenül esett ki kocsijából, hogy agyrázkódást szenvedett, s az orvosok már-már agyléleléshez akartak folyamodni, a mi azonban szerencsére feleslegesnek bizonyult.

A balsorstól, emberektől megalázott királyné ettől foza házi körébe vonult vissza s csak anyjához, az órgrofnéhez járt el, nyilvánosan

Maga a királyné betegségtől mind jobban le-sujtva, rokonaitól, az orosz ezártól és ezárnétól cserben hagyva, éveken át csak mint önmagának árnyéka élt. Utolsó éveiben Badenben és Svájcban keresett enyhülést mindjobban kifejlődő baja, a mellvízenyő ellen. Ott is halt meg Lausanneban, egy enyhe őszi napon, utolsó pillanatig is igazolva azt a mondatát, hogy: «min dent megéltm s átszenvedtem, a mi megpró-

Csendőrök igazolásra állítanak meg egy csavargót.

Útonálló letartóztatása és bilincselése.
A MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG. — Ellinger fényképfelvételei után.

mutatni sem akarta magát, s vele született féltékenysége még jobban erőt vett rajta. Nagyatya, Károly Frigyes nagyherceg, előékenyen ellátta minden szükségessé, tüzelővel, fémerneművel, borral, butorral, hintóval s páholylyal színházában, de csekély jövedelme mégis alig volt elegendő gyermekei nevelésére, kik közül a trónörökös Gusztáv herceg egy ideig Heidelbergben tanult, azután osztrák katonai szolgálatba lépett, mint alezredes és Milanóban állomásozott s csak pár év előtt halt meg.

báltást csak a trón és magánélet nyújthat. Holttestét bebalzsamozva Karlsruheba szállították s ott temették el a családi sírboltban. Hagyatékából az ágy legifjabb leányának jutott, ki később Oldenburgba vitte magával. Azt mondják, hogy a vánkos lószórtölteléke és bőrhuzata a könyektől, melyeket életében rá hullatott, egészen össze voltak zsugorodva.

A bujdosó királynak nyoma veszett, soha sem látta többé viszont élete párját és gyermekeit. Angliába ment és mitsem hallott többé róla

senki; csak olykor akadtak személyek, a kik megismerni vélték. Így egyszer Badenben, más-szor a királyné betegsége alatt Lausanneban s legutolszor neje temetésénél a pforzheimi templomban. V. S.

A MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG.

Midőn az 1881. évi III. t.-cz. értelmében hazánkban a közbiztonsági szolgálat ellátására a csendőrség felállított: a hangadó magyar köröknek

Járó-őrség holttestre talál.

Foglyok kísérése.

A MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG. — Ellinger fényképfelvételei után.

egy régi óhaja teljesült. Ugyanis az 1848 előtti időkben a külföldön utazó főnemesség megismerkedett ezen intézménnyel főleg Franciaországban, hol a csendőrséget (gens d'arme) még 1799-ben Bonaparte tábornok-consul indítványára szervezték, s midőn Felső-Olaszországot a francziák elhódították, a csendőrséget ottan is felállították. A párisi békekötéskor, 1815-ben, a lombard-velencei királyság Ausztriának jutott s ez a csendőrséget továbbra is működésben hagyta, sőt az szolgált mintául az 1850-ben az egész monarchiában felállított csendőrséghez.

A csendőrség tehát eredetileg francia intézmény s a Nagy Napoleon genáilitásának közsóni Európa az ez idő óta majdnem minden államban meghonosított kitünő intézmény megalakítását.

A magyar főurak az akkori hiányos közbiztonsági állapotok miatt nagyon óhajtották a csendőrség felállítását, s midőn a kormány pénzühiány miatt húzódozott tőle, a pozsonyi országgyűlésen tartózkodó főuraink, mintegy 60.000 forintot adtak össze az intézmény létesítésének költségeire. Az 1848/49-iki események

éves multja bizonyosságot tett arról, hogy ezen intézmény nálunk is teljesen bevált, hogy ezen testület a hatóságoknak legerősebb támasza, a tisztességes elemeknek legjobb megvédője s a magyar állameszmének igazi bajnoka és terjesztője.

A csendőrségi kerületek egyenként 5—8 szárnra, ezek 2—3 szakaszra s a szakaszok 6—16 őrsre oszlanak. Az őrsök többnyire 5—6 főből állanak, de egyes, különösen fontosabb őrsök jóval számosabbak is, így p. o. a tulajdonképen már román területen fekvő predeáli nemzetközi vaspályaudvaron levő magyar csendőrs 16, a határszéli orsovai őrs 18 főből áll; a közelmúltban az Alföldön mutatkozó szocialista mozgalmak miatt számos őrs itten is megerősített.

Szükséges is, hogy lehető nagy létszámúak legyenek az őrsök, mert a mellett, hogy úgynevezett «őrskörletük»-ben (szolgálati kerületekben) pontosan el kell végezniök a portyázást s ennek folyamán a tudomásukra jutott bűntettek és vétségek nyomozását, még más szolgálatokat is teljesítenek; a közigazgatási és törvénykezési hatóságok elővezetés, letartóztatás, házkutatás, fogolykísérés, karhatalom, stb. végett a csendőrséghez fordulnak, mint a melynek megbízhatósága biztosítja a hatósági rendelkezések végrehajtását. A rendes portyázó szolgálat gyakran napokig is eltart, főleg a magas hegysek között, s ezalatt a járőrnek — rendszeren két ember — éjjel-nappal, nyári hőségben, vagy téli dermesztő hidegben, zivatarokban egyaránt kell működni s pihenése csak hosszabb szolgálat után van néhány óráig; élelmet pedig az elhagyott és szegény hegyi vidékeken még pénzért is alig kaphat.

A csendőrség fegyverze a Kropatschek-féle tárkarabély, mely 8 töltény befogadására van szerkesztve, a döfő szurony és a rövid kard; a lovas csendőrnek ugyanazon szuronyos tárfe-gyvere, de még hosszú kardja és forgópisztolya is van. A csendőrnek a löfegyvere mindig töltve, kardja pedig élesre van fenve. A csendőr tulajdonképen mozgó katonai őrs, s így rendkívül szigorú fegyver-használati joga van, a melyet a rakoncátlan ellenszegülők iránt teljes komolyságában érvényesít is. Ezen szigorú, de igazságos fegyverhasználati jog minden esetre lényegesen hozzájárul az intézmény tekintélyének emeléséhez, mely szolgálatban tréfát nem tűr s alkuvást avagy habozást nem ismerő módon érvényt szerez a törvények vagy a hatóságok rendelkezéseinek. A szolgálat természete magával hozza, hogy a csendőr nemcsak egészségét, de gyakran életét is kockára teszi a közjóért; a múlt években előfordult battonyai, hódmezővásárhelyi és aninai zendülések alkalmával, mint szintén más számos, kisebb fontosságú eseteknél is az önfeláldozó hősiességnek és hű kitarásnak ragyogó példáit mutatták az ottan működött csendőrök, kik alig néhányan százakkal, sőt ezekkel szemben is rendíthetetlenül megállták helyüket s megvédték a törvény tekintélyét és megmentettek sok köz- és magán-vagyont.

Azon felette sokoldalú feladatokra való tekintettel, a melyeket a törvények és rendeletek végrehajtása a csendőrré ruház, természetes, hogy minden egyes csendőr oly alapos kiképzésben részesül, a mely képessé teszi őt a mindennapi rendes szolgálat mellett arra is, hogy mindenütt, a hol ő ra szükség van, vagy lehet, alkalmas a helyes elhatározásra és cselekvésre, a mi annál szükségesebb önállóság benne, mivel előljárója, csak a legtrikább esetben van vele együtt s a magános járőr puztán csak magára támaszkodhatik, támascot, utasítást senkitől sem várhat.

A testület katonai voltából folyik, hogy tagjai csak a közös hadseregben avagy a honvédségben ténylegesen már szolgált s így katonailag teljesen kiképzett egyének lehetnek; de mégis azon lényeges különbséggel, hogy a csendőrségbe csak az oly önként jelentkezők vétetnek fel, a kik jó minősítés mellett magyarul beszélni, írni és olvasni tudnak, testmagasságuk pedig legalább is 163 centiméter, míg a hadseregbe 155 centiméter magasságú legényeket is besoroznak. Ezért a csendőrség csupa erős, magas szál emberekből áll. A szolgálati idő 3 év, de ez azután évenként meghosszabbítható. A csendőr napi zsoldja 1 frt 3 kr, az őrsvezetőé 1 frt 30 kr, és az őrmesteré 1 frt 57 kr.

CSENDŐRÖK MINT ÉLETMENTŐK.

Ellinger fényképe után.

A csendőr átlag egy napra 8 órai külszolgálatot tartozik teljesíteni; de ha onnan bevonul, akkor sem rendelkezik szabadon idejével; hanem azt is szigorúan megkívánt folytonos elméleti kiképzésére és tanulásra tartozik fordítani. Tájékozottság gyanánt ide írjuk az egységes tanrend szerint a külszolgálatban nem álló legénységnek szerdai foglalkozását. E szerint előadtnak az altiszt által reggeli 8—11 óráig a szolgálati utasítás, vadásztörvény, útlevel-ügy, házalási szabályok és magyar büntető törvény; délután 3—5 óráig pedig írás, számolás, Magyarország politikai beosztása és végül gyakorlatok a fegyverekkel. Más napokon is hasonlóan tanulnak, de más-más tantárgyakat.

A csendőrségi laktanyák a legénységnek kedves otthon nyújtanak, mert bennük nem a rideg, kopasz laktanyaszobákat találjuk, hanem szépen berendezett, függönyökkel, szőnyegekkel s képekkel díszített szobákat, a melyeknek falain szép keretekben ott függenek a legénységnek méltó büszkeségére szolgáló, díszes alakú hivatalos elismerést vagy megdicséret tartalmazó okiratok is. A laktanyák kibérelt magánházak, rendezes kerttel, tekepályával. E laktanyákban mindenütt oly tisztaság uralkodik, mely a hollandi házak világhírű tisztaságával vetekedik. Az otthonosságot előmozdítja az is, hogy az őrsök gazdálkodást folytatnak és saját főzőt tartanak, mert a kimerítő, nehéz szolgálat mellett jobb élelmiszere van szükségük, mint a békeszolgálatot teljesítő katonaságnak. A napi étrend szabály szerint: reggelre kávé, ebédre bőséges három tál étel és vacsorára mindig húsétel. Az, hogy az őrsök szárnyast és sertést, sőt tehenet is tartanak, csak elősegíti a jó konyhatartást és azt, hogy 5—6 főnyi őrs képes mérsékelt fizetés mellett is jól élni.

Önként értendő, hogy a testületben a bajtársiasság és a testületi közszellem a legszebben ki van fejlődve, s hogy ezen felül még mennyire magyar érzületű is ez a válogatott csapat, annak egyik tanújele azon körülmény is, hogy p. o. a névmagyarosítottoknál oly nagy százaléka kerül ki a csendőrök közül, mint alig valamely más társadalmi osztályból. De ez természetes következménye a testületben uralkodó közszellemnek, a mely szívben-lelekben magyarrá teszi azt, a ki a hatása alá jut. A legénységben a nem magyar ajkúak felette csekély százalékban vannak a szolgálati kötelezettségük alatt ezek is teljesen megmagyarosodnak; így, ha kilépnek, otthon — nemzetiségű vidékeken — a magyarságnak kipróbált és megbízható előharcosai válnak.

Közleményünkkel kapcsolatosan bemutatjuk képeken is a csendőrség szolgálati foglalkozásait. E néhány kép megkapóan tünteti fel azon

különböző helyzeteket, a melyekbe koronként a járőrök jutnak.

Terhes, nagyon terhes a csendőr szolgálata; vas idegeket és erős testi szervezetet s lelkületet követel; de mindazon fáradságokért és veszedelmekért, a melyekkel a csendőr a törvényes rend érdekében küzd, a közelségében s azon számos jelvényes kitüntetésekben leli legzebb jutalmát, a melyekkel a király Ő Felsége a kimagasló ténykedéseket a csendőrség körében gyakran érdemestí, mert hisz tűzvész, árvíz, zendülés vagy más közveszély egyaránt a vész színhelyén találja a csendőrt és számtalan emberéletet s vagyon mentő buzgólkodása sok könyvet felszárít. Nagyon sokan hálásan áldhatják ezen derék katonákat, a kik Magyarország czimerét méltóan hordva, jelmondatukhoz képest «hiven, becsülettel és vitézül» szolgálnak a «királyért és hazáért».

HALOTTAK NAPJA.

A halottak napja egyúttal a halál napja is. A domborodó sírokat felékesíti a kegyelet mécskékkel és virágokkal, de a hantok fölött, mint megoldatlan örök titok, ott lebeg töprengéseink kinzó tárgya, a halál problémája is. Ezt a nagy kérdését a lét és nem-létnek kutatja, magyarázza, fejtegeti és boncolja a sírok művészetének ezernyi jelképes ábrázolása, a sírboltok sötét pompájú építészete és a fejfák millióinak egyszerű czifrázata. Valamennyiben véges elméneket az a törekvése nyilvánul, hogy a hit és képzelődés segítségével hívásával megjelenítse előttünk a megjeleníthetlent, megismerhetetlent, a megismerhetetlent. De míg szívünk feltámaszthatja egy-egy futó percze az elhalt kedves alakját: lemondással kell bevallanunk, hogy eszünk egy pillanattal sem képes áthatolni a földöntúli lét titkán. s ez a meddő küzdés az emberi szellem alkotásainak egy egész körében talál kinyomatot. A művészet, az irodalom, a népköltés, a vallás — foglalkozásuk örök rugóául ismerik az elmúlásról való fogalmainkat s egész monográfiákba ölelik fel azok tárgykörét. Így legutóbb Wessely: «Die Gestalten des Todes und des Teufels» című könyvében.

Milyen is hát a halál, az emberi képzelődés ezen kimeríthetetlen tárgya a nép képzelete s a művészi ón vagy véső teremtő ihlete szerint? Igen különböző, majd fenséges, majd borzalmas, vagy bájos, groteszk és naiv, a hányféle az emberi szív húrja, melyet az elmúlás gondolata megérint. Az oroszoknál a halál majd sugárzó szép ifjú nő, majd koldusaszszony, vagy valami madár, fekete holló, varjú, csóka vagy galamb alakját ölti fel. A «kék tó», vagy «messze pusztá» felől jó s kopogtatás

nélkül belopódzik a beteghez, hozzá lép a nélkül, hogy kérés vagy ajándék meglágyítaná, s kihúzza «fehér kebeléből» a lelket, mely aztán mint fehér felhő tűnik el.

A délszlávok népmeséiben a halál rút, gonosz, irigy asszony, ki mint az alvilág fejedelménője, kormánypálca helyett kaszát tart egyik kezében, a másikban órát, vagy lámpát. Feketébe van öltözve, feje köré fehér kendő van kötve; csupa esont és bőr, s mindig hat nagy, éhes kutya kíséri. Nyaka vékony, mint a karó, s ha valakinek meg kell halnia, sárkányszárnyakon repül hozzá, de csak azok látják, kiknek élete egy hajszálon függ. Ha megérkezett a házhoz, a kerítésre ül, hogy kipihenje magát, s úgy ásit, mint egy farkas. Azután belép a szobába, hol a beteg fekszik; kutyái elnyújtóznak, kettő jobbról, kettő balról, egy fejtől, egy lábtól az ágyánál, s ott várják, míg a haladokló lelke elhagyja hüvelyét. Akármerre fordul a beteg, mindig és mindenütt a halált látja, a mint újjával a kaszájára mutat, melyet a vállán tart; végre egy zacskót húz elő késekkel, melyek közül egyet megpróbál s a beteg feje fölött a mestergerendába szúrja.

Már a mai románoknál a halál inkább férfi, mint nőalak. Fekete csontváz, mely egyik kezében kardot, a másikban halálkelyhet tart, míg lábánál egy lándzsa hever.

Mind ezek a képzetek a régi kelta hiten alapulnak, mely a halált hosszú, sovány, sápadt embernek képzelte, kinek a háta mögött egy fekete kutya, vagy pedig a kezében vasvessző volt, melylyel a gyászposztóval borított halottas kocsit húzó hat fekete lovat hajítja. De Cornonalleben még egy más változatával is találkozunk a halál személyesítésének, mely fehér lepelbe burkolva, hosszú hajjal, fekete szakállal és nehéz bottal éjszaka jár körül, hogy a meghaltak lelkét összegyűjtse, s azokat vállára vetett zsákjában a Saint-Michelis mocsarakhoz hurcolja, hol kirázza zsákját s a lelkek mindaddig ott maradnak, míg imádsággal és misével meg nem váltatnak.

De nem mindig riasztó a halál képe a nép tudatában. Szébb és szelidebb allegóriába öltöztette a klasszikus görögség, midőn ifjú geniusznak ábrázolta lehajtott fáklyával, s kíséretében egy lebegő pillangó volt a lélek jelképe. Ezt a gondolatot vették át a rómaiak is, midőn szintén lehajtott szövétneket tartó geniuszok képelték a halált, kit a halott önként követ; sőt a halál angyala sokszor nem más, mint a szerelem istene. Csak a görög művészet későbbi korában, nevezetesen Euripides «Alkestis»-ében lép föl Thanatos, mint a holtak fekete királya; kezében pallost vagy kést tart, melylyel lemetszi a haladoklónak egy fűt hajját, s ezzel áldozatul szenteli az alvilági hatalmaknak. Az új-görög népköltemények ma is beszélnek egy fenyegető tekintetű magas ifjúról, kinek fehér szárnyai vannak, kezében pallos, és a ki feltartóztatatlanul hatol be a házba, a hol valakinek meg kell halnia. Ugyanezen hagyományok Charont, mint Isten követét tüntetik föl, ki fekete lován jó a lelkekért. Fekete palást borítja, fekete kutyák kísérik, s a hol elrepül, ott a hegyek feketék és nedvesek lesznek, mintha szél és eső verte volna meg őket. Elöl mennek az ifjak, mögöttük az öregek, míg a gyermekeket nyergébe ülteti. Ő az alvilág őre is, a ki a felvilág kapujához szolgáló kulcsokat őrzí.

Charon neve Charriussá változott az etruszkoknál s mint fenyegető istenség kalapácsot kapott fegyverzetül. Egyébiránt az etruszkok már újolag zordonnák tették a halál képét, midőn kigyó-hajú Gorgonfőt adtak neki, vagy pedig dühös farkas alakjában érzékítették.

Barátságos, nyájas alaknak ismerték a halált a régi germánok is, a minek oka jórészt az volt, hogy a halottégetés szokása megfosztotta a halál mythosát attól a sötét irtózáttól, melylyel a temető világa hat kedélyünkre. Bizonyos bizalmas komázással szól a német hagyomány ma is «Hein bácsi»-ről, s a «Holzmeier» elnevezés arra enged következtetni, hogy a halált erdőben lakónak képelték, a hova a halottakat elszóltítja. Még előbb Wodan vagy a Walkírök vezették a csatatéren dicsően elesetteket a Walhallába, holott a gonoszok s a kik «ágyban párnák közt» adták ki lelküket, Hel istennőhöz vándoroltak. Ez a Hel háromlábú lovon ülve vezeti a holtak seregét az alvilágba s azóta a lovagló halál,

mint Götthe «Erlkönig»-jében, állandó eleme a germán mondaköröknek.

A kereszténység első századaiban kerültek még a halál bármilyen megszemélyesítését, mert hiszen mi egyéb volt a halál minden igaz keresztényre nézve, mint az igazi élet kezdete, az örökkévalóság kapuja. Nem volt annak gondolatában semmi borzalmas, visszariasztó; látjuk azoknak példáján, kik örömmel, fölmagasztosúlva mentek a vértanúi halálba. Ha képpel akarták ábrázolni a halált, a szentírásból kölcsönözték hozzá az allegóriát. Csak a gnostikusok tettek e részben kivételt a keresztény és pogány felfogás sajátságos összekeverésével; ők adták a halál képeinek először egy emberi esontváz alakját. Azután a középkor egyes szektái is követték a gnostikusok felfogását, mely elsőben a remete-barlangokba és kolostorokba, majd utóbb a közönséges életbe is mind jobban átterjedt.

Ez időtől fogva ritkán látjuk a halált a római népnél megszokott női alakjában személyesítve, mint p. o. a roueni Szent Patrik székesegyházban, a hol mint lesoványodott öreg asszonyt tünteti fel a művész, lándzsával és íjjal, vagy mint a pisai Campo-Santóban, hol szintén rút vénasszony alakjában van megtestesítve, lebegő hajjal, denevérszárnyakkal, kaszát forgatva. Rendszerint már a XIII. századtól kezdve tökéletes vázként vagy legalább teljes hús nélküli alakban áll előtűnk a halál; csak esontjai fődvék bőrről, s a művészi eszme minden eltérése csupán a különböző helyzetekben és állásokban lel kifejezést. Így látjuk a halált vadásznak ábrázolva, a mint az embereket vad gyanánt üzi és teríti le; majd kaszáznak, vagy aratónak, kinek kaszája rendet dönt az emberek soraiban; mint harcosot, ki birokra kel a haldoklóval, vagy ellenségeit nyíllal, lándzsával tömegesen teríti le. Ha lovagol, vagy sovány lovon, vagy oroszlánon ül, mint az erő jelképén. Néha mint uralkodó ül a trónon, ásóját használva kardnak, vagy kormánybotnak, vagy pedig szerencsejátékban igyekszik elnyerni az ember életét, legtöbbször sakkozva, a mikor minden ellenfelének mattot ad.

Még többször forgatja meg szilaj tánczban az életet, s innen a híres haláltánczok a falképeken, melyek hajdan Francia-, Német-, Angol- és Spanyolországban gyakoriak voltak, azonban kevés maradt fenn mai napig belőlök. Annál több kézirás és metszet foglalozik ezekkel a haláltánczokkal s általában a halál iconographiai ábrázolatával, s ezek közt leghíresebb a Holbein-féle haláltáncz, számos változatával, továbbá Baldung és Beham eredeti kompozíciói. Behamnak egy képe (1541-ből) a halált bohócz-álarczban testesíti meg, a mint egy virágot tépő ifjú lányt kísér s a rajz felirata: «Omnem in homine venustatem mors abolet» (az ember minden szépségét letörli a halál). Baldungnak egy 1515-ből való rajzán pedig a halál egy meztelen nőt élte virágjában hajánál fogva huzrol a sírba, ezt mondva: «Be veled!» Egy más 1545-ből eredő rajzon a vigyorgó halál

A KÁPOLNA.

PAULAY LELEF KÉPE SÍREMLÉKÉN.

PAULAY EDE SÍREMLÉKE.

oly szándékkal közeledik egy meztelen szép leányhoz, hogy megcsókolja. A hollandi iskolában Floris Ferencznel találunk hasonló motívumot: egy tükörbe tekintő hiú leányzót, a mint a csontember átkarolja.

EGYVELEG.

* Ősrégi kenyerek. A berlini muzeum egyiptomi részében van néhány kenyér, melyet a Krisztus előtt körülbelül 2500 évvel élt Mentuhotep sírjában találtak. A kenyerek megtalálásuk alkalmával részben lapos kerekalakúak, részben kúposak voltak, de egy részük csakhamar porrá lett. Ujában egyik tanár gondos vizsgálat után azt találta, hogy durván őrlött árpaából készült. Valószínű tehát, hogy az árpat előbb művelték az egyiptomiak, mint a búzát.

KOZMA SÁNDOR SÍRJA. (A háttérben a Deák-mauzóleum.)

* Alexandrit. A drágaköveket már régóta ismerik az emberek, a jelen században csak egyvel szaporodott számuk. Ez az Alexandrit, egy smaragd-zöld szibériai chrysoberyllhez hasonló jecoc, melynek színe nappal zöld, gyertyavilágnál azonban piros. Az első darabot 1842-ben az Ural-hegységben Takovaja folyó mellett találták egy smaragd-bányában épen az nap, midőn a későbbi II. Sándor császár nagykorúvá lett. Innen kapta nevét, annyival inkább, mivel piros és zöld az orosz katonái színek. A jecoczek 6 cm. nagyságúak is, mivel azonban csillámpala van bennük, nagyon nehéz egy karatosnál nagyobb hibátlan követ csiszolni belőlök. Újabbban Ceylon szigetén találtak 67 karat súlyú darabot. Különben az Alexandrit ritka és drága.

* A föld benseje Wiechert tudós állítása szerint a legnagyobb való-zinúséggel vasból áll vagy még keményebb anyagból. A vas más égi testeknél is nagy szerepet játszik. A föld köves vastagsága 1400 kilométer s azon belül van a vas, de a vas már a köves rész belsőbb részeiben is fokozatosan nagyobb mennyiségben fordul elő.

* A sarki madarakról egy a Pecsora folyó torkolatánál buvázkodó tudós azt az érdekes észleletet tette, hogy hónapokon át kizárólag az elavodó hó körül kiszedett oly magvakkal és gyökerekkel táplálkoznak, melyek a megelőző évről maradtak, s csak nyár vége felé jutnak friss gyümölcshöz. Mivel azonban a tél hamar beáll, a gyümölcsöt nem képesek mind elfogyasztani s a maradékot ismét a leeseő hó őrzí meg számukra a következő évig.

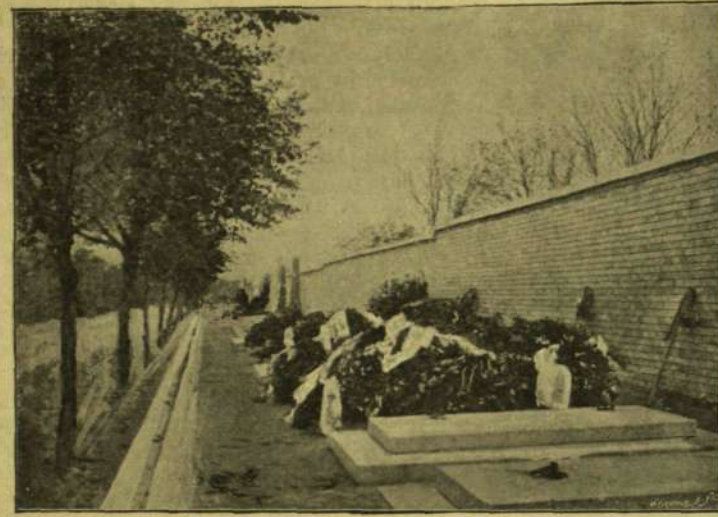
* A méhek munkáját számokban magyarázza meg egy svájci tudós. Kedvező körülmények között egy munkás méh naponként 6—10 kirepüléssel 40—80 virágot látogat meg s mintegy 5 centigramm nektárt gyűjt. Két hét alatt egy gramm méze van s így egy 3000 sejtet igénylő egy font méz elkészítésére több évre volna szüksége. Egy köpüben 20—50 ezer méh van, melynek körülbelül fele gyűjt mézet. Ezek tehát naponként összesen 300,000 től egy millióig terjedő virág nedvét gyűjtik össze s mintegy 2 font mézet készíthetnének naponta kedvező körülmények között.

* Hídépítő hangyák. Bonatelli tanár igen érdekes észleletet közölte a velencei tudományos intézetben. Egy nap észrevette, hogy a hangyák egyik fa ágát használják hídül, hogy a szomszéd kőfalra jussanak és pedig a gallyon rendszeren két csoportban mentek, hogy egymást ne zavarják. Kísérletet akarván tenni a hangyák ügyességével, letörte az gallyat. Nagy zavar támadt a hangyák között, de félóra múlva, midőn ismét visszatért, csodálkozva látta, hogy a kis állatok mégis tudtak magukon segíteni. Ugyanazon fának másik gallya 20 centiméter távolságban volt a faltól, de a szél mozgása gyakran a falg sodorta. A hangyák most felhasználták ezt, a gally végére mentek s midőn a gally megérintette a falat, a legelől álló hangya oda mászott s egyidejűleg a falról ájtott egy hangya a gallyra, így hogy a közlekedés ismét helyre állott.

* Papirosból készült boros üvegeket gyártanak újabban Franciaországban. A feltaláló titkát képező vegyületbe mártott papirt üvegkemencében sütik s ekkor az üveg oly kemény lesz, hogy leejtve sem török el. Állítólag az ily papírüvegekben a bor íze és illata jobban megmarad, mint a rendes palackokban.

AZ ÚJABB SÍROK SZAKASZÁBÓL.

Az új sírboltok

Dr. Kovács József és Salamon Ferencz sírja.

A Feltámadás-út.

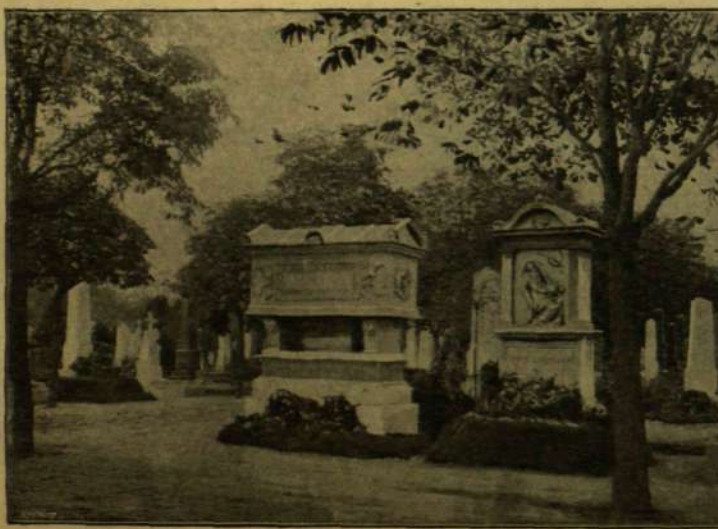
Fasor a régi síroknál.

A halottas ház.

A régi sírboltok.

Dr. Semmelweis Ignác és Wohl Stefánia sírjeleke.

Dr. Szabó József sírjeleke.

TÖRÖK FERENCZ TÁBORSZERNAGY.

A magyar kir. csendőrség főfelügyelője, Török Ferencz altábornagy, a múlt augusztus hónapban, katonai szolgálata 50-ik évének betöltésekor nyugalmába vonult, mely alkalomból Ő Felsége a tábornagy cím és a Lipót-rend középkeresztjének adományozásával tüntette ki ez érdemekben megőszült hivat.

Félszázadig működni bármely téren nagy dolog, de különösen számottevő a katonai pályán, mely békés időben is olyan terhes feladatok teljesítésével, annyi önmegtartóztatással és annyi erőfeszítéssel jár, a mennyit más közpályákon foglalkozók alig ismernek. Török Ferencz tábornagyban megvolt a tehetség is, a becsvágy is, meg a kitartó törekvés is, hogy pályája nehézségeit diadalmasan kibírja, sőt legyőzze. Felküzdötte magát a legmagasabb polczra, a melyre egy katona eljuthat s a melyen felül már csak egy lehetőség, a győzelmes hadvezér állása; és ritka sikerű előhaladása közben az a szerencséje is megvolt, hogy mind a legfőbb hadúr megelégedését és kegyeit, mind bajtársainak s alárendeltjeinek tiszteletét és szeretetét teljes mértékben sikerült kivívnia.

Midőn most e kiváló férfiú arcképét lapunk olvasóinak bemutatjuk, megismertetjük röviden élete történetét is.

Murai és köröstarcsai Török Ferencz a csikmegyei Csik-Szeredán 1832 január 29-én született. Szülői a katonai pályára szánván, eleitől kezdve katonai intézetekben nevelkedett. 1852-ben tiszttá lett a cs. és kir. 6. gyalogezredben s mint hadnagy, főhadnagy és százados a cs. és kir. 6. és 34. gyalog- és a 6., 7. és 8. csendőr-ezredekben szolgált. Mint százados vett részt az 1866-iki osztrák-porosz hadjáratban, küzdött Podólnál és Jünnél, utóbbi helyen súlyosan meg is sebesült. Ezen hadjáratban tanúsított vitéz magatartásáért a legfelsőbb elismerést s még ez évben a közbiztonságnak az ország délnyugati részeiben történt helyreállítás körül szerzett érdemeiért a katonai érdemkeresztet nyerte.

A magyar kir. honvédségnek 1869-ben történt szervezésénél a közös hadseregből a honvédséghez átlépve, igen tevékeny részt vett az első szervezés nehéz munkáiban, mely sikeres fáradozásaiért őrnaggyá léptették elő. Midőn pedig a magyar kormány 1876 május elsején átvette a cs. és kir. közös hadügyminisztertől az akkori erdélyrészi csendőrséget, — a mely az ország területén 1850 óta felállított, de 1867-ben feloszlott csendőrségből egyedül volt még működésben — ezen testületnek parancsnokává Török őrnagy nevezetett ki.

Azon nehéz körülmények között, a melyek az erdélyrészi csendőrségnél fenforogtak, — minthogy állományában akkor felette sok nem magyar állampolgár is szolgált és a német szolgálatteljesztés is magyarrá volt átválttatandó, — az ő czéludatos vezetésének minden rázkódás nélkül sikerült elérnie azt az eredményt, hogy e parancsnokság úgy vezetésében, mint személyzetét illetőleg is teljesen magyarrá alakult át, s az intézmény oly kitűnően működött, hogy midőn a 70-es években az anyaországban a közbiztonsági állapotokban beállott visszasságok miatt az akkori kormány kezdeményezésére a csendőrségi intézménynek az ország többi részére való kiterjesztése is elhatároztatott, s e czélból a közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881. évi III-ik t.-cz. megalkottatott: az erdélyrészi csendőrségnél Török ezredes által előkészített megszálalás kiterjesztése az ő vezénylete alatt 1882-ben a szegedi csendőr-kerület területére,

innen folytatódott — szintén az ő vezénylete alatt — 1883-ban a budapesti és kassai csendőrségek területére s végül 1884-ben a pozsonyi és székesfejérvári csendőrségek területére is megtörténhetett. A nagy mű ezzel be volt fejezve, s ezen időpont óta a magyar szent korona területén — a törvényhatósági joggal felruházott városok kivételével — a közbiztonsági szolgálatot a csendőrség látja el, s e mellett mindenütt hű és rendíthetetlen oszlopa s képviselője a magyar állameszmének is.

A csendőrség hatásköre ily módon az egész ország területére kiterjedt, szükségessé vált az az iránt való gondoskodás is, hogy ezen nagy testületben a szolgálatkezelésnél, a személyi, fegyelmi és katonai ügyek intézésénél egységes vezetés legyen. Ekkor is Török ezredesre esett a választás, ki ez okból 1886-ban a honvédelmi miniszterium csendőrségi ügyosztályának vezetőjévé s a csendőrség felügyelőjévé nevezetett ki. Ezen állásában 11 évet töltött s vezérőrnagy, majd altábornagy rangra emelkedett. Felügyelői működése mindenkor emlékezetes marad a csendőrség történetében. Neki köszönhető ez intézmény magas színvonalra emelkedése, népszerűsége s az a minden ízében magyaros kitűnő testületi szellem, mely csendőrségünket jellemzi.

A csendőrségi felügyelő állása nemcsak diszes, hanem igen terhes is, mert a felügyelőnek a hivatalos teendők végzése mellett hónapokig tartó szemle-utazásokat is kell tennie az ország minden részébe, olykor úttalan vidékeken, hogy alárendeltjeit sorra vizsgálja, oktassa és buzdítsa. Bizonyára ezen hosszú utazások fáradsalmi is hozzájárultak, hogy Török tábornagy egészségére végre megrendült, s arra kellett magát elhatároznia, hogy nyugalmába vonul a rendes mértékét jóval meghaladó, eredményekben gazdag munkássága után.

A visszavonulás külsőségei méltó összhangban állottak az ünnepektől férfiú érdemes múltjával. Ő Felsége a tábornagy címmel és az 1882-ben kapott 3. oszt. vaskoronarend, az 1884-ben kifejezett legfelsőbb elismerés és az 1891-ben nyert Lipót-rend lovagkeresztje mellé most a Lipót-rend középkeresztjének adományozásával tüntette ki.

Egyszermind az a tisztikar is, a melyet ő nevelt s a trón és haza javára oly fényes eredménnyel vezetett, meghatóan búcsúzott el nagyrabecsült és szeretett parancsnokától.

Augusztus 9-én a magyar kir. és a magyar kir. horvát-szlavon csendőrség tisztikarának mintegy 90 tagja az ország minden részéből a budapesti Kenyermező-útczában levő csendőrségi laktanyába gyülekezvén, az oda küldöttség által meghívott altábornagyhoz a rangban legidősebb Stesser György ezredes búcsúbeszédét intézett s emléklül az altábornagyat a tisztikar által elkészített ezüst szobrát adta át. A szobormű átadása után a tisztikar a laktanya udvarán lefényképezte magát s este a «Metropol» szállodában búcsúlakoma fejezte be az ünnepélyt.

A szobormű a magyar műötvösség kiváló alkotása. Tervezője és elkészítője Link István budapesti udv. műötvös. Az egész szobormű 80 centiméter magas. A zöld márvány talpazaton Török altábornagynek tömör ezüstből vésett, arcképi hűségű alakja látható; lenn jobbra egy gyalog, balra egy lovas csendőr áll. A talpazat elő részén a következő, ezüstbe vésett ajánlás olvasható: «Murai és köröstarcsai Török Ferencz cs. és kir. altábornagy ő Nagyméltóságának, mint első felügyelőjének, őszinte ragaszkodása, hálája és nagyrabecsülése jeléül a magyar kir. és a magyar kir. horvát-szlavon csendőrség tisztikara. 1897 augusztus.» A talpazaton ezüst hadijelvény-diszítések között s ezüst lapokra a csendőrség tisztikarának neve van bevésve.

R. Hirsch Néllí rajza.

Az első sorban balról jobbra számítva ülnek: Goreczky V. hadapród, Soltész S. hadpd. Kunits J. hdgy. Sebesta O. hdgy. Dorozhy J. hdgy. Fery O. százados. Nyisztor S. fhdgy. Az utána következő ketőnek nevét nem tudhattuk meg, ezek után Ambroz Gy. hdgy. Kriesfalussy J. hdgy. Adamosy B. hdgy. tőle a második Mateka F. hdgy. számvivő. A második sorban: Nagy Gy. szds. Szabó J. szds. Kostka P. őrnagy. Altörj J. őrn. Hansenblasz K. őrn. Zgorzki L. alezredes. Panajott S. alezr. Pap M. ezredes. Stesser Gy. ezr. Török Ferencz altábornagy. Reinle G. ezr. Bedekovics K. ezr. Rosenthal K. alezr. Kubass M. alezr. Szilágyi B. őrnagy. Oláh O. szds. Groz Gy. szds. Czákó Diósgyőri B. szds. Schwarz szds. Nemesszeghy L. szds. számv. A második és harmadik sor között középen: Nagy G. százados. Matekovics L. szds. Eayeter F. szds. Ziegler K. őrn. Koreska V. őrn. Golunovic K. őrn. Wenninger J. őrn. Szöcs M. szds. Reschner D. szds. Panajott J. szds. László A. szds. Török S. szds. Marsó L. szds. A harmadik sorban: Dobos Gy. százados. Seredy S. szds. Sárny Gy. szds. Szalay B. szds. Lénárd P. szds. Hunyoz K. hdgy. Az utána következő nevét nem tudjuk, ez után: Nagy B. hdgy. Lőrincz S. főhadnagy. Szekesly K. őrnagy. Boronkay A. főhdgy. Némethy F. főhdgy. Tyrnan J. szds. Spalla L. főhdgy. Endes A. főhdgy. Bátor Gy. főhdgy. Meakina L. hdgy. Kálnoky L. főhdgy. Szilágyi O. szds. A negyedik sorban: Lázár S. hdgy. számv. Alha P. hdgy. Reschner Gy. főhdgy. Szemond L. hdgy. Az utána következő nevét nem tudhattuk meg. Ez után: Stolzenberg J. szds. számv. Lukács A. hdgy. Kriesfalussy F. hdgy. Az utána következő nevét nem tudhattuk meg. Ez után: Maris Gy. szds. Bencez B. főhdgy. Rómy B. főhdgy. Az utána következő nevét nem tudhattuk meg. Ez után: Borhy S. főhdgy. Lőrincz D. főhdgy. Jenés A. hdgy. Az utána következő nevét nem tudhattuk meg. Ez után: Molnos K. főhdgy. Neumayer Sz. főhdgy. Szöcs A. főhdgy. Az utána következő nevét nem tudhattuk meg. Ez után: Götman B. szds. Tyll L. szds.

TÖRÖK FERENCZ TÁBORSZERNAGY, A MAGYAR KIR. OSENDŐRSÉG TISZTIKÁRÁVAL.

A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBŐL.

A nagy kiterjedésű kerepesi-úti temető hulladékos lombjai alatt, a hol már annyi jelesünk nyugoszsza örök álmát, kigyuladnak minden év november elsején, halottak napján, a kegyelet mécsesei. Új koszorúkat helyeznek a sírhantokra, melyeket bánatos arccal állnak körül a családtagok e napon, hogy elhunyt kedveseik emlékének áldozzanak. Az ifjúság a haza elhunyt nagyjainak sírjaihoz zarándokol s emlékbeszédekkel eleveníti föl azok emlékeztetét, a kik életüket és munkásságukat a haza javára áldozták. Az egymás után múlt esztendőknél eggyre szaporodnak a sírok, mert folyton újabb-újabb koporsók érkeznek a temetőbe; lassanként betelnek a még üresen álló sírboltok és szabad sírhelyek úgy, hogy, a míg a ter engedni, folyvást új táblákat kell megkezdni.

A legutóbbi években különösen sok jelesünknek adott örök nyugó helyet a kerepesi-úti sírkert. A Deák-mauzoleum szomszédságában három új sírdomb áll egymás mellett: a Salamon Ferencz, a Degré Alajosé és a dr. Kovács József, kiket ebben a sorrendben szoltított el az életből a mulandóság anyyala. A mauzoleum túlsó sarkán, a bejáratától balra álló platanfák sárgult levelei egy frissen beültetett sírhant, Kamermayer Károly polgármester poraira hulladoznak; ugyanez osztály másik sarkában, a Kossuth Lajos sírboltjához közel Kozma Sándor nyugóhelyével kezdték meg a diszírhelek új sorát.

Odább az ősi idő hatása alatt már teljesen megkopaszodott vad szentjános-kenyérfa sora közt elhaladva, a halottas házhoz érünk ki, a melynek mindennap megvan a maga 10—12 vendége. Ennek háta mögött a legsűrűbben ázott gyermek-sírok: apró fehér fejfái villognak ki az örökzöld ciprusfák közül. Itt is sűrűn aratott az idén az irgalmatlan halál. Innen a fiatal fakkal szegélyezett úton magas jegenyék sorába jutunk, melyeknek hatalmas sudarai mellett eltörpülnek a legmagasabb síroszlopok is. Itt, a nagy kiterjedésű sírkertnek már csaknem a végén domborodik a nemzeti színház volt igazgatójának, Paulay Edének sírja, mely fölé néhány héttel ezelőtt emelt a nemzeti színház művész-személyzetének kegyelele emlékoszlop. Szeptember 2-án leplezték le a Gerenday-féle műteremben készült szép fekete syenit obeliszket, melynek előlapjába az elhunytnak Margó Edéttől, Strobil egyik legjelesebb tanítványától készített domború mellszobrát illesztették be.

A Paulay sírja közelében egy nyárfasor, azon túl pedig egy széles út zárja be a temető szélét. Ez út mentén, melyen túl már a zsidó temető kezdődik, egész sor új családi sírbolt épült. Ezek sorát a Saczler család mauzoleuma nyitja

A főkapu.

A Hauszman-család sírboltja.

A KEREPESI-ÚTI TEMETŐBŐL.

meg, s a nem régiben elhunyt Petényi Vendelné zárja be. Az innen fölfelé haladó útvonalon, a lóvásártér mellett, emelkednek a legművészesebb építésű családi sírboltok, melyek közül ezúttal a Hauszman családét mutatjuk be képből. Visszatérve a Deák-mauzoleumhoz vezető főútra, átkerülünk a vele egyközleg futó vadgesztenyefasorba, a hol Semmelweis kitűnő orvos-tudós és szomszédjában Wohl Stefánia írónő aluszsza örök álmát. A Deák-mauzoleum előtt találjuk a tudós dr. Szabó József egyetemi tanár sírlelkét mellszobrával; odább a Kőbányai-út melletti fő utat szegélyező kőfal mentén sorakoznak a régi budapesti patriczius családok sírboltjai, melyek közül egyben Pulszky Ferenc tudósunk, a főbejárat melletti másikban pedig Ráth Károly főpolgármester nyugszik.

TÓTH PÁL.

A Tiszán inneni református egyházkerület által Miskolcra föntartott felsőbb leányiskola a legjelesebbek s épen ezért a legjobb híreket egyike nálunk a maga nemében; azaz tette jeles igazgatója, Tóth Pál, ki immár 25 év óta áll az intézet élén s ki a lefolyt századnegyed alatt a magyar nevelés leghivatottabb és legáldásosabb munkásságú bajnokai közé küzdött föl magát. E téren szerzett érdemeit régóta ismeri és méltányolja a magyar nevelés minden barátja, különösen pedig az az egyházkerület, mely őt szerencsés választással e nagy fontosságú nevelő-intézet élére állította; de fáradszaktalan buzgólkodásának és ernyedetlen munkásságának legszebb jutalmát a jelen okt. hó 10-én kapta, a mikor volt növendékeinek nagy serege, a Miskolczi vidéki anyák és hölgyek egész sokasága, valamint az intézetet föntartó egyházkerület egyező akarattal abban a kitüntetésben részesítették, hogy igazgatói működésének 25-ik évfordulóján nagyszabású örömmünnepet rendeztek tiszteletére.

Szép világot vetett ez az örömmünnepe nemcsak az ünneplőre, hanem magára a magyar társadalomra is, mely ekként tudja és kész is méltányolni azokat, a kik eszöket és szívöket a nevelés nagy munkájának szentelik, a kik a műveltség áldásait buzgón és sikeresen terjesztik

nemzedékről-nemzedékre s a kik a serdülő leányokat olyan készütséggel bocsátják ki szárnyaik alól az életbe, hogy azok majdan mint nők, mint anyák s mint honleányok egyaránt kellőleg be tudják tölteni helyöket a társadalomban.

Tóth Pál, kit méltán tartanak mintaszerű nőnevelőnek, 1843-ban született Miskolcra. Elemi és középiskoláit szülővárosában, akadémiai és egyetemi tanulmányait pedig Sárospatakon és Budapesten végezte. Eredetileg a papi pályára készült; de sok évi magánnevelői működése a tanári pályára terelte. 1871-ben a szatmári ref. gimnáziumban nyert tanári széket; onnan azonban már a következő 1872-dik évben mostani állására hívta meg a ref. egyházkerület s azóta szakadatlanul ott működik évről-évre fokozódó elismerés mellett. A miskolczi felsőbb leányiskola, mikor Tóth Pál annak igazgatását átvette, még csak fejlődésnek indult intézet volt, mely bennlakó növendékeivel egy szűk épületben szorongott és egyébként is a megélhetés nehézségeivel küzdött. Az új igazgatót azonban mindez nem ijesztette el. Törhetetlenül bizott az ügy hódító erejében és önmagában. A nehéz körülmények közt is csüggedetlen lelkesedéssel fáradozott az intézet anyagi és szellemi föllendítésén. Alapos képzettségével, ritka sikerű tanításával, tapintatos buzgólkodásával annyi barátot és pártfogót hódított intézetének, hogy az egyszerű nevelő-intézeti állapotából mai szabású felsőbb leányiskolává fejlődhetett, mely immár nemcsak biztos alapokkal, czélyszerű, szép új épülettel s minden követelést kielégítő berendezéssel és fölszereléssel dicsekedhetik, hanem egyszersmind nagy védelem olyan népszerűségnek örvend, mint kevés más iskola. Tóth Pál nevelőképességét semmi sem bizonyíthatja fényesebben, mint az a szeretet és tisztelet, a melylyel növendékei az életbe való kilépés után is viseltetnek mind ő iránta, mind az intézet iránt, melyben nemcsak ismereteket szereznek, hanem az igazgató példás házi életéből olyan családi éretnyeket is sajátítanak el, a melyek örökre is becsesek maradnak előttük.

Tóth Pál az irodalomnak is szorgalmas munkása. Becses olvasmányokkal gazdagította ifjúsági irodalmunkat, növendékei számára több iskolai kézikönyvet írt, számos erkölcsi, neveléstani és irodalmi tanulmányt tett közzé részint lapokban, részint önálló kötetekben. Ezekben kívül csinos költeményeket is írt, melyekben a hit és család az uralkodó eszmék. Önálló gyűjteményben is megjelent költeményei közül koronként a «Vasárnapi Ujság» is közölt néhányat. A hölgyeknél legkedveltebb művei az «Ifjú leányok könyve» és a «Gyöngyvirágok».

AGGHÁZY KÁROLY.

Október 14-én egy két-felvonásos új dalmű került színe a m. kir. Operaházban: «Maritta, a korsós Madonna», melynek bemutató előadásáról már röviden megemlékeztünk.

Az új opera szerzője magyar ember. Aggházy Károly, a ki már eddig is szép nevet szerzett magának, nemcsak itthon, hanem Német- és Franciaországban is. Tizenöt esztendőt töltött külföldön, s mikor már érett alkotásaival tűntette ki magát, mint 35 éves férfi tért haza. Budapesten született 1855 október 30-án; már nyolcz éves korában szépen zongorázott, mielőtt Bartalustól s a Nemzeti Zenéde tanáraitól az első zeneoktatást nyerte volna. 1870-ben a híres bécsi konzervatórium növendéke lett, s ott maradt, míg zeneelméleti tanulmányait Brucknerről befejezve, egyhangúlag kitüntették az arany éremmel. 1874 után három évig Liszt Ferencz tökéletesítette zongoraművészetét; 1878-ban a fiatal zeneszerző és virtuóz Párisba ment világot látni, s itt barátjával Hubay Jenővel

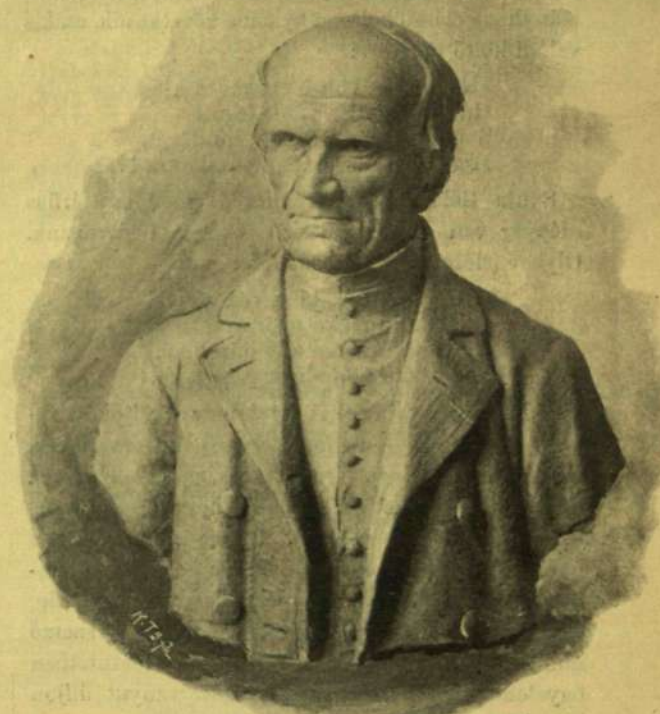
hangversenyzett és sűrűn meghívott vendége volt a legelőkelőbb köröknek, a melyek pedig csak elsőrangú művészek fellépésével szokták fényes estélyeiket, házi hangversenyeiket irigylett ünnepekké emelni. Aggházynak párisi éveit meg-megszakította londoni hangversenye, kirándulása Algirba, hol az akkor épen (1881.) elhunyt nagynevű Viouxtemps hátrahagyott műveinek — hegedű- és gordonka-hangversenydaraboknak — zongoraszólamát részben kidolgozta, részben ő alkotta meg. Majd hazatérve, mestere, Liszt Ferencz méltatlankodva hallotta, hogy ily érdemes tehetségnek nincs alkalma hazájában érvényesülni, s azonnal felhívta egy berlini elsőrangú zeneiskolafigyelmet Aggházra. Így jutott a magyar zongoraművész Berlinbe (1882.), s csak a nyári szünidőben jöhetett haza, hangulatért alkotásai számára. Két hosszú évig élt ott kinn; külföldi kiadóknál jelentek meg szerzeményei, s a nagy Joachim Berlinben játszotta azt a feltűnést keltő vonósnegyest, melynek utolsó tételebe Aggházy magyar dallamot szőtt.

Nagyobb alkotásokra hiányzott ideje, alkalma, s csak most gondolhatott arra, hogy megvalósítsa régi ábrándját, hogy dalművet írjon, s most végre színe is került a magyar királyi operaszínházban «Maritta» című operájára. A szöveg sok helyütt akadályozta a zenealkotó művész szárnyaló képzeletét, a mennyiben néhol hosszadalmas. A darab meséje az, hogy Gasca spanyol grófnak a fia inkább művész lesz, képfaragó, semhogy magára erőszakolja gőgös atyjának harcias jellemét, s a darab elején azon tündök: hol keressen élő mintát, megfaragni az Istenanya szobrát, a ki neki álmában megjelent és korsójából itallal kínálta. Az öreg gróf jön s erélyesen felszólítja fiát Manuel: háború foly, segítsen a király életét megmenteni, vigyen egy levelet titkon az ellenség táborán keresztül a királyhoz. A művész engedelmese fiúvá lesz, s a mint küldetéséből parasztruhában visszatér: az erdei malomból dalolva jön egy egyszerű leányka, korsóval a kezében, a molnár Marittája; bájos teremtés, szakasztott mása a művész megáldott Madonnájának. A rajongó ifjú alig hiszi, hogy csak földi lény, de aztán lánggyúlt szívvel szerelmet esküszik a vizontérző leánynak. A boldog fiatalokat meglepi Maritta apja, könyörög, hogy a lány ne bizzék az ifjú hitegetésében, — de ime, egy csoport lázadó a fiatal gróft halálra keresi, s ezeknek az öreg azt mondja, hogy Manuel a jövődöbéli veje. A csapat elvonul, s jön az öreg Gasca; nem tekinti, hogy a molnár család megmentette fiának életét, hanem annyira felháborodik Manuel szerelmén, hogy karddal támad fiára, de a döfést Maritta felfogja keblével. Manuel az iszonyú lelki harcban megőrül. Az opera második felvonásában megtudjuk, hogy a művész folyton eszményre gondol s megalkotta a Korsós Mária szobrot Maritta hú arczonásával, emlékezetből. Az öreg Gascát lecsujtotta, hogy fia megháborodott; még családi gögjét is áldozatul hozná Manuel gyógyulásáért; rá is bírja a fölépült Marittát: álljon a Madonna-szobor helyére korsójával és szálljon le a boldogtalan művész karjaiba. A «kegyes család» sikerül: Manuel nagy rázkódás árán visszanyeri elméje fényét, megnyeri életboldogságát.

Az egész történet igazán költői, s a szív szerepe annyi benne, hogy valósággal kihívja a leginkább hangulatkeltő művészetet: a zenét. S ezért, ha Aggházy (törzsökös magyar létere) mindjárt lelkesült az ódon könyvbe talált idegen histórián: azt épen nem vehetjük rossz néven tőle. Természetes, hogy a spanyol földön játszó dalművet nem lehetett magyaros zenével tolmácsolni, s így az újabb magyar opera problémája Aggházy dalművével sincs még megoldva. De hogy Aggházy arra is képes volna: arról tanuskodnak egyéb, magyarjellegű szerzeményei. A «Maritta»-ban is számos szép dallamot nyújtott s mindegyikébe igaz, mely érzést öntött. Eleget adott a sajátjából, s a hol fölismerhető híres mintákat követett is: eszökeit, kifejezése módját nemes, művészi izléssel változta meg.

Az előadásról még csak annyit jegyzünk meg, hogy Penny Irén a czimszerepet jelesen játszotta és szépen énekelte; mellette Szendrői (Claudio molnár megmésyítőjét) kell kiemelnünk. A többi szerepekben Arányi, Ney, Diósné osztozkodtak a sikerben.

K. I.

Holló Barnabás szoborműve.

SZABÓ ISTVÁN EMLÉKSZOBRA ROZSNYÓN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szabó István mellszobra Rozsnynón. A hellen klasszikusok érdemes fordítójának, Szabó István, a magyar tud. Akadémia, a Kisfaludy-Társaság, a Philologiai-Társaság és a Szent István-Társulat néhai tagjának mellszobrát október 24-ikén avatták föl Rozsnynón. Az ünnepélyen jelen volt Hámos László gömőri főispán, a megyei papság, a kassai és dobsinai premontrai társaság számos tagja, a helybeli iskolák tanárai és növendékei, számos fővárosi és vidéki vendég és a város közönségének szinte-java.

Az ünnepet az alkalmi mise után a kath. főgimnázium énekkara nyitotta meg a «Himnusz» éneklésével. Majd dr. Margalits Ede egyetemi tanár méltatta szép emlékbeszédben Szabó István életét és irodalmi működését. Utána dr. Kisfaludy A. Béla beszélt szintén az elhunyt tudós működéséről, majd röviden elmondta a szobor történetét és a Szent István-Társulat nevében átadta azt Heuffler Konrádnak, a rozsnynói premontrai rendház főnökének és a kath. gimnázium igazgatójának. A két szónoklat a már leleplezett szobor előtt hangzott el, melyet Heuffler a körül álló gimnáziumi ifjúsághoz intézett beszéddel vett át, lelke-íve az ifjakat a kiváló tudós követésére. Ezután Komoróczy Miklós tanár szavalt el alkalmi költeményét; Hegedűs István egyetemi tanár, a tud. Akadémia tagja pedig az Akadémia nevében tartott lelkes beszéd után koszorút helyezt a szoborra. Az ünnepély a szózat éneklése mellett ért véget.

A másfél méter magas kőoszlopon álló érzebe öntött mellszobor, melyet Holló Barnabás szobrászunk tervezett és mintázott, a rozsnynói főgimnázium előtti téren áll, csinos kert közepén. A főgimnázium ifjúsága a leleplezési ünnep előestéjén az intézet tornacsarnokában művészetét rendezett. Előadták «A költő ünneplése» című verset alkalmi prólógót (Komoróczy tanár művét) és a «Szigetvári Vértanúk»ból a Zrinyi esküje jelenetét. Az ünnep után a jelen voltak lakomára gyűltek Ivákovics püspöknek.

Hangulatok czim alatt a közelebbi napokban Bartha Miklóstól egy kötet hagyja el a sajtót. A jeles tollú publicistának ez a könyve távol esik az ő küzdőterétől, a politikától, és szépirodalmi dolgozataiból fog állani, rajzokból, hangulatos leírásokból, emlékekéből. A lapunk mai számában közölt «Templomban», mutatvány a kötetből. A kötetet a «Magyarország» szerkesztője adja ki, s előzetesnek karácsonyi ajándékkul küldi meg; a könyv ára 2 forint.

Pihenőre. Költemények. Irta Sánta Béla főgymn. tanár Nagy-Körösön. Nagy-Körös 1897. A mint az egyes versek alá jegyzett évszámokból látjuk, harmincz évi költői működés eredményét foglalja magában e tizennygy íves kis gyűjtemény. Termékeny költőnek tehát Sánta Bélát épen nem mondhatjuk; de ez nem is lényeges, az író

érdemét verseinek nem száma, hanem belső értéke dönti el. Szívesen elismerjük, hogy komoly tehetséggel van dolgunk. Ilyen sorokat, mint «A görög leányhoz» című költeményben a következők, csakis valódi költő tud írni:

«Nem ilyen volt-e egykor, a kiért
Ihletve Phidias vésőt fogott,
S addig faragta Párosz hó követ,
Mig abból női eszményt alkotott!?»

Sánta Béla verseiben sok erő, gondolat, férfias szépség van. De fogyatkozásokkal is találkozunk. Olykor ízlése hagyja cserbe, pl.:

«Oh, jó anyám, ki szíved véreivel
Táplálád méhed gyöngye magzatát.»
«Sovár akarnak oly önzetlenül
Nyújtottad emlődnek édes tejét.»

Az édes anya-tejről sokat írtak már a költők, csak hogy nem így. — A formátlanosságok sem ritkák. Gyakori eset, hogy verseit túlságosan elnyújtja. Azt sem tekinthetjük előnyül, hogy a szabályos versalakoktól idegenkedik. Ezzel sokszor árt a hang és hangulat egységének. Sánta Béla kötetében helyet talál a szerelem, családi érzés, barátság, elmékedés, subjectív borongás, stb., s a szerző mindenikben nyújt egy- vagy más tekintetben figyelemreméltót. A kötetből mutatványul álljon itt a következő költemény:

Vallomás.

Nehéz bánat emésztí lelkemet
Mely nem hagy el, míg sirba nem temet.
Talán a hant alatt,
Hol a szív megszünik dobogni,
S gyótró szerelmi láng dobogni,
Bűbánát s szenvedés forrása elapad.

De nem! A sir oly mély, olyan sötét,
Fény nem deríti gyászos éjjelét
Én nem vágyom bele!
Oly szép, oly csábító az élet
Érzés ha kél, remény ha éled,
S ha ifju tűz s erő karoltva jár vele.

Bennem pezsgő vér forr s ifjú erő,
Mely nem csügged s a harcban vakmerő,
Ha van mért küzdeni.

De reményem ott ég szemedben,
Drága lánykám édes szerelmem;
Mért eltitkolni azt, miért elrejtteni?

Elmondom, bevallom, nem titkolom tovább:
Nélküled kietlen, sötét s legmostohább
Sors volna életem.

Legyen bár ébrenlét vagy csalóka álom;
Én csupán szép arczod ragyogását látom,
Varázsló alakod velem van szüntelen.

Oh, bizd magad arra, ki igazán szeret!
Csaló, gaz áruló az soha nem lehet.
Az élet tengerén

Sajkánkat ringassák bár kedvező szelek,
Vagy hánnya örvénylő, villámoló forogteg,
Erős karral, szívvel, hidd el, megvédek én!

Mért akarsz szivredre sulyos békét vetni?
Mért nem akarsz engem lángoló szeretni?!
Én lábadoz dobot, ha úgy kell, életem!
Boldogságot adni
És azt elfogadni,
Ki tiltja meg neked? Ki tiltja meg nekem?

Oh, szeressük egymást, oh, addig szeressük,
Míg ifjuságunkat sirba nem temettük.
A föld úgy is szegény;

Mért a szív szerelmét élve eltemetni,
Ha gazdaggá tesz az s nem sanyit meg senki?
Oh, én úgy érzem:
Az igaz szerelem
A legdrágább kincs, mi itt a földön terem.
Csak te, te légy enyém!

Oh, úgy-e az leszesz, szerelmes angyalom
S én lelkem gyöngyeit
Örömm, bánatom megszentelt könyveit,
Szívemnek vágyait,
Ábrándjait, álmait,
Hitemnek csillagát, reményem horgonyát
S életem minden kincsét te reád bízhatom!

Várdi Antal színműveiből az Athenaeum-társulat kiadásában sorozat indult meg. A szerzőnek ismeretes bibliai drámája «Iskarióth» nyitja meg a sorozatot. A költői tragédiáinak ez már a harmadik kiadása. Húsz év előtt került színpadra, ma is a nemzeti színház játéktendjén van s németre is lefordították. Az új kiadást «Édes jó Anyja emlékének» ajánlotta a költő. A fizet ár 80 krajczár.

Falusi gazda naptára az 1898. évre. Imárá 34-ik évfolyamát élte meg ez a miveltebb gazdaságosság számára szerkesztett nagy gazdasági

TÓTH PÁL, A MISKOLCI FELSŐBB LEÁNTISKOLA IGAZGATÓJA.

naptár az idén, rendkívül dús és érdekes tartalommal. A közönségtelnek tesz eleget azon rovata, mely azon intézményeket ismerteti, a melyekre a gazdálkodással foglalkozóknak leggyakrabban szokott szükségük lenni; így nevezetesen ismerteti a különféle, gazdasági, szőlészeti iskolákba való felvétel feltételeit, az itteni ösztöndíjakat, aztán a szőlészeti fölügyeléseket, a hova mindenféle szőlészeti, borászati kérdésben bárki fordulhat és díjtalan utbaigazítást nyer; el van mondva: hogy s mennyiért lehet székénekéző munkavezetőket szerezni; hova kell fordulni, ha az ember valamely pusztító rovar irtására nézve kíván tanácsot, vagy a selyemtenyésztést kívánja űzni, vagy tejgazdaságot berendezni, vagy okserdient méhészkedni, stb. Arra is utasítas van adva: mily eljárás követendő, ha valaki az állami kulturtermékek közreműködését akarja magának biztosítani. Ezután következik a különböző mezőgazdasági, állattenyésztési, baromfitartási, méhészeti, szőlészeti, kertészeti, gyümölcsészeti cikkek, mind a legújabb tapasztalatok felhasználásával; végül számos hasznos tudnivaló van felsorolva, a gazdálkodás és háztartás különböző ágaiból. A szöveget vagy ötven kép teszi érdekesebbé. E nagyterjedelmű naptárt Szívós Béla szerkesztette. Ára 60 krajczár s a Műhely Vilmos kiadó-hivatalában szerezhető meg, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Színházak. Az őszi évszak mozgalmasan köszöntött be a fővárosi színházakra. Ott nagy színházban tartanak most már előadásokat s mindenik meg akarja érdemelni helyét.

A Nemzeti Színházban október 22-ikén eredeti színmű bemutatás előadása volt. *Prém Józseftől*, a ki régibb író, «*Adorján báró*» került színpadra. Ez a Porzsoló Kálmán által a magyar társaséletről készült, a színpadon azonban langyos fogadtatásra talált. A színmű az arisztokrácia körében játszik, személyei grófok, bárók, sportszerek. Hőse a népes személyzetből is több: Szidónia grófnő, Zalatnay Adorján báró és Mindszenty Jenő gróf. Épen mert határozott központja nincs a darabnak, s minden felvonás más és más személy történetéhez fog hozzá, a figyelmét megkapni nem bírja. A kaczer Szidónia grófnőbe szerelmes Adorján báró, Mindszenty gróf és Fedor gróf. Az utóbbinak nyújtja azonban kezét, mert ez egy bravuros hőstettel kockáztatta életét. Fedor gróf nem sokára meghal, Adorján báró a bánatával Amerikába utazik s elpocsékolja vagyonát. Mikor visszatér, már a tönkrejutás szélén áll; ha az özvegygé lett Szidónia grófnőt elvonná, megmenetheti magát a bukástól, de Adorján nem akar egy kaczer nő rabja lenni, hanem dolgozni. Új szerelem is fakad szívében s így vértézve Szidónia csábításai nem is fognak rajta, hanem nőül vesz egy szeretetre méltó bárónőt. Nagyon zord azonban Mindszenty Jenő gróf sorsa, kit könnyelmű élet pusztít el, moriummal él, s végre moriummal mérgezi meg magát. Nem világos, hogy mért bünhődik így, de a sorvasztó betegség és kínos haloklás most nagyon divatos a színpadon. A nemzeti színház legjobb erői takarították a színmű fogyatkozásait: Márkus Emilia (Szidónia), Alszeghy Irma, Mihályfi (Adorján), Császár (Mindszenty), Dező (Fedor), Ujházi, Bercsenyi, Hetényi, Paulayné, stb.

A Víg-színházban egy hírneves olasz drámai színművész, Zaccani keltett nagy érdeklődést, ki saját színtársulatával lépett föl. Zaccani az előadó művészek egyik legeseje, a genre-alkítás mestere, s a realizmusnak igazán borzalmas tolmácsa, a kinek

szívesedését, halálát (például Inben darabjában «A kisértek»-ben, és Bracco színművében «A becstelnek»-ben) a színházban levők magok is átzenvedik. A művészet túlozása mellett Zaccani nagy becű alakításokra is hivatott. Dumas régi vígjátékában «Kean»-ban elegáns és vidám alakítása, Shakespeare «Lear királyában» az akkor hatalmas küdelme és tragikus szenvedése hatott meg mélyen mindenkit.

A Népszínházban okt. 22-ikén szintén bemutatás előadása volt. A termékeny *Bokor Józsefnek*, ki szöveget és zenét maga szokott írni, «*Három légyott*» című operettje került színpadra. A szöveget, mint a színpad mondja, idegen eszme után írta. A közönség mulatott rajta. Csinos, könnyű zenéje jobban tetszett, mint szövege, melyhez Hennequin «Rózsaszín dominó»-ja szolgált tárgygyal. A történet a körül forog, hogy a férfiak hajlandók a csapodárságra, mielőtt alkalom van hozzá. *Kury Klára* szeretetreméltón színezte és énekelte szerepét, mellette *Bárdi Gabi*, *Szirmai, Csatai Zsófi*, *Gazsi Mariska*, *Kenedich* kapták a legtöbb tapsot.

A Magyar Színház második ujdonsága is idegen darab: «*A császár ezredese*», írta Ohnet, fordította Fái J. Béla. Ez okt. 23-ikán került színpadra. Hosszú életre nem számíthat; a színházi erőknél drámai része is, mely ezúttal először lépett föl, nem hódította meg a közönséget. A darab hőse Roquebrune ezredes, Napoleon hadsegéde, ki császárt elkeszíté Elba szigetére is a száműzetésbe, otthon hagyva menyasszonyát. Ez pedig elfogadja egy marquis udvarlását, hanem hűtlenségének látszatát nővere veszi magára. Az ezredes, ki menyasszonya csábítóját párbajban lelövi, de aztán mint össe- esküvőt, a császár ellenségei elfogják, ki akarják végezni. Menyasszonya megmenti ugyan, de az ezredes nem bocsát meg neki, hanem visszatér a császárhoz, hogy tovább szolgálja. A főszerepet Molnár László játszotta, s a legjobb volt társai közt.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia október 25-iki ülése báró *Eötvös Loránd* elnöklete alatt ment végbe, s főtárgya *Simonyi Zsigmond* emlékezéséde volt *Szarvas Gáborról*, a jeles nyelvudósról.

Szarvas Gábor Egerben, Baján, majd Pozsonyban tanárkodott s ezenközben indult meg tudományos munkássága, a melyet 1879 óta sulyos betegsége szakított meg, midőn szemévilága is nagyon meggyöngült. 1881-ben a tanári pályáról nyugalmra vonult, s napjai nagyreszt nehéz betegségekben teltek el. Az ötvenes évek magyar nyelvének idegenszerűsége birta rá Szarvas, hogy a nyelv-tudomány szolgálatába álljon. A mesterséges nyelv-káros és veszedelmes voltát írónak, tudósaink csakhamar belátták s egymás után léptek föl, hogy a magyar nyelvnek eredeti természetét visszaadják. Brassai Sámuel volt az első, utána jött Arany János, s azután Szarvas Gábor, a kit az Akadémia megbízott a «Magyar Nyelvőr» szerkesztésével. Erre ajánlta őt erős nyelvéreke és nagy tudása. A «Magyar Nyelvőr» némi forradalmat idézett föl, sok támadásban volt része, de Szarvas éles szatírájával igyekezett lefegyverezni ellenségeit. Az emlékezés kiterjedt Szarvasnak nyelvtörténeti és néprajzi munkásságára is, s a közönség éljénzással fogadta.

Ezután *Szily Kálmán* főtítkára a folyó ügyekről tett jelentést. Bejelentette a kultuszminiszter leiratát a nyelvtudományi osztály keretében állandó szótárbizottság alakulását illetőleg. Az összes ülés közönségtel tudomásul vette a miniszter ajánlatát s az ügyet az I. osztályhoz utalta. — Az Akadémia megválasztotta ezután a *birálókat* a különböző beérkezett pályaművekre.

A Kiszaludytársaság október 27-iki havi ülésére, melyen *Gyulai Pál* elnökölt, nagy hallgatóság gyűlt össze.

Beöthy Zoltán títikár jelentette, hogy a társaság erekleje-tárát *Toldy Lászlóné*, a fővárosi levéltárnok neje Kiszaludytársaságának egy esztendőnyi gyarapította. Toldy né apósa, *Toldy Ferenc* akkor jutott ehhez, mikor Kiszaludytársaságának régi váci temetőből a kerepesi-úti temetőbe szállították. Jelentette továbbá a títikár, hogy *Vuk M.* és fia cség ötven éves fönnállásának emlékére 400 koronát adományozott a társaságnak s hogy *Szigetvári István* tanár 100 frittal az alapító tagok sorába lépett.

Ezután *Hegedűs István* költő költemény szep fordítását mutatta be *Lamarinetől*; egyik «A béke Marsellaire», melyet *Becker* német költő «A német Rajna» költeményére írt válaszul, a másik «Az első bánat» című allegória. *Beöthy Zoltán* a királyszoborokról olvasott föl, a királyi kegyből nyert tiszor jelentőségéről azok megalkotásáról és az ércbeöntendő alakok arcképeinek hitelesítéséről és az elhelyezéséről. Előadását nagy érdeklődéssel hallgatták. Majd *Endrődi Sándor* olvasta föl. «A brémai Rathskeller»-ben című, Heine emlékének szentelt költeményét, utána *Kozma Andor* ért el zajos hatást «A reformok» című satírájával, melyben a

modern gyermeknevelést gúnyolja. Utolsóan *Jakab Ödön* maradt «Az orgonakészítő» című elbeszélésevel. A fölolvások után zárt ülés következett, a melyen megválasztották a most lejáró pályázatok bírálóit.

MI UJSÁG?

A királyi pár elutazása. A királyi pár elutazása október 30-ikára volt kitűzve. Ő felségök délben, külön-vonattal mennek Bécsbe. A király október 28-ikán adta az utolsó általános kihallgatását.

A királyi pár mellszobrára. A király kétszer ült mintát a múlt héten *Zala Györgynek*, a ki a királyi pár mellszobrát mintázta a keleti pályaudvar királyi váróterme számára. *Erszébet* királyasszony mellszobrát a művész a legújabb fényképek alapján mintázta. A két szobrot még az idei télen márványba faragják és felállítják a királyi váróteremben. Október 23-ikán egy órától félháromig, másfél órát ült ő felsége a művész előtt, *Zala* epreskert-utcai műtermében. A király ez idő alatt folyton beszélgetett a művészszel, leginkább a fővárosi művészeti viszonyairól.

Az új országház. Báró *Bánffy Dező* miniszterelnök az új országház építő bizottságához leiratot küldött, a melyben az építést megsűrgette, hogy az 1898. év őszén az országgyűlést már az új épületben lehessen tartani. Ennek következtében most kettős erővel foly az építkezés. Jelenleg a két ház üléstermein és a nagy kupolacsarnokból a két ülésterembe vezető folyosókon dolgoznak.

Vajda Zsigmond festőművész, a ki a folyosók művészi festését végzi, kijelentette, hogy két év alatt a festmények elkészül. Az egyik folyosón a magyar mondavilág három következő tárgyát festik meg: *Attila csodakardja*, *Nőrablás és Emese álma*; a másik folyosóra: *Szent István átvézi a koronát Asztrik érséktől*, *Könyves Kálmán eltűn a boszorkányüldözést*, *Szent László csodafüve*. A képek, a melyek egyenként 25 méter hosszúak, már munkában vannak.

Kitüntetett egyetemi tanárok. Az egyetemi tanárok, állások méltóságában gyakran részeseznek a királyi kegyes figyelmében, s a tudományok fejlesztéséért főrendiházi tagságot s miniszteri tanácsosi címet, előkelő rendjeleket kapnak. Legújában *Korányi Frigyes* egyetemi tanár, főrendiházi tag, a Szent István-rend kiskeresztjét kapta s az országos egészségügyi tanács elnökévé nevezte-tett ki; dr. *Niedermann Gyula* a lipótmezei elme-beteg intézet igazgatója miniszteri tanácsosi címet nyert. Ma már a méltóságos címre emelt egyetemi tanárok a következők:

A bölcsészeti fakultáson: *Gyulai Pál*, *Beöthy Zoltán*, *Than Károly*, *Heinrich Gusztáv*, *Lengyel Béla*. — Az orvosi fakultáson: *Korányi Frigyes*, *Müller Kálmán*, *Fodor József*, *Schulek Vilmos*. — A jogi fakultáson: *Timon Ákos*, *Lechner Ágost*, *Vécsey Tamás*, *Schmierer Aladár*, *Hajnik Imre*. — A műegyetemi tanárok közül: *Wartha Vincze*, *König Gyula*, *Aszóth Emil* és a nyugalmazott *Szily Kálmán*. — Két excellenciás professzor: *Eötvös Loránd* báró, a volt miniszter, és *Láng Lajos*, a ki tudvalevőleg v. b. t. t.

Új kedvezmény előfizetőinknek. Folyó év október 1-től kezdve, azon előfizetőinknek, kik a «*Vasárnapi Ujság*»-ra az egész évi előfizetési díjat, 8 frtot, egyszerre beklüdi, ugyanily összegű, tehát 8 frtól szóló visszatérítési szelvényt adunk; s szintén azoknak, kik a «*Vasárnapi Ujság*» és «*Politikai Ujdonságok*» egész évi előfizetési díját, 12 frtot egyszerre beklüdi, ugyanily összegű, tehát 12 frtól szóló visszatérítési szelvényt adunk. Ezen visszatérítési szelvények a budapesti általános visszatérítési pénztárnál az illető előfizető javára elhelyeztet, tehát saját tulajdonúll tekintendő takarékbetétek lesznek. (Ezen visszatérítési szelvények körülményei ismertetését «*Filliceres takarékpénztárak*» című közleményünkben, lapunk 38. számában, találja az olvasó.)

A «*Vasárnapi Ujság*» kiadóhivatala.

Török és Társaság hírdetését olvasóink figyelmébe ajánljuk. 7350

Altalános tudott dolog, hogy a legjobb táp-és gyógyszer a csukamájolaj, mely kezd ismét az orvosok által a gyakorlatban használatba vételme. Zoltán Béla városi gyógyszerész teljeseen szag- és izmőküli Zoltán-féle csukamájolaját hoz forgalomba. 7401

HALÁLOZÁSOK.

TECK Mária ADELAIDE hercegnő meghalt Richmondban, 64 éves korában. Az elhunyt Cambridge hercegnének, az angol királynő nagybátyjának leánya volt, s az erdélyi Rhédey-családdal rokonságban levő Teck Ferenc 1866-ban vette feleségül.

Szerkesztői mondanivalók.

Lázás álmok. Szegény vagyok. Az előben szép, hangulatos sorokra is akadunk. A második jóval gyengébb, de édeni valót alig találunk rajta.

Georgina. Közölhető; előbb azonban a harmadik versszakot ki kellene javítani. Nagy poetica licentia vörösbegy helyett egyszerűen «begy»-et mondani; de ezenkívül is az egész versszak zavaros.

A számított angyal. Olvassa el Szász Károly műfordításának második kötetében, s bizonyára be fogja látni, hogy kísérlete semmi tekintetben sem állja ki azzal a versenyt.

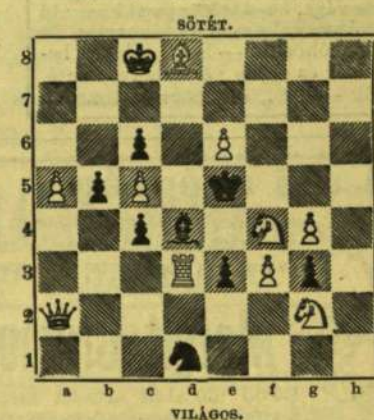
Nem közölhető: Édes hazám. Ha e két ragyogó szemébe nézek. — *Te sárguló*. (Színehagyott fako ősi vers a százszer és ezerszer megénekelte témáról.) — *Egy kis leányhoz*. Az utolsó sorban szerző maga mond verséről igazságos kritikát ekképen:

«Azért én dalolni fogok
Szépségedről rossz verseket.»

SAKKJÁTÉK.

2032. számú feladvány. Friederich G.-től.

(I. díjat nyert feladvány.)

VILÁGOS.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2019. sz. feladvány megfejtése. Lyon W.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1. Vg4-d1	... Kd3-e4 (a)	1. e6-f5 (b)
2. Fd2-c3	... t. sz.	2. Fd7-b5	... Kd3-e4
3. Megfelelőleg mat.		3. Hh5-f6	mat.

b.

Világos.	Sötét.
1. Kd3-e4 (c)
2. Bf5-e5	... t. sz.
3. Megfelelőleg mat.	

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Csomonyán: Németh Péter. — Gyében: Kovács Ferenc. — Sarkadon: Nuszbek Sándor. — Záhony: Bonga Károly. — A pesti sakk-ör.

KÉPTALÁNY.

A «*Vasárnapi Ujság*» 42-ik számában közölt képtalány megfejtése: *A tölgy nem esik le egy vágással*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-ter 6. szám.)

Fouard-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig méterenként — japáni, kínai, stb. a legjobb minőségű és az neknek, u. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selymet 45 krtól 14 ft 65 krig méterenként; sima, csíkos, kecskázott, mintázott damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szin és mintázattal stb.) megrendelt árukat postabőr és vámtmentesen házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. és k. üdv. szállító) selyemgyári Zürichben. Svájcba címzett levelekre 10 kras, és levelező-lapokra 5 kras bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 7061

VAJDA PÁL

székes-főv. polgári iskolai rendes tanár

„Szépirásiskola”-ja

VIII. ker., József-körút 31/b sz.

Biztos és alapos kiképzést nyújt

főrangú és előkelő családok

gyermekei részére (esetleg saját lakásukon)

a magyar, német szépirás és rondírásból.

Paedagógiai képzettségem és e téren általaiban ismert jó hírnevem — a n. é. szülőknek — biztosítékot nyújtanak, hogy a legszigorúbb követelményeknek is megfelelően képes vagyok.

Czimbalmok a legjobb hanggal és szerkesztéssel a legújításokban kaphatók. Jézusi Géza, czimbalmkészítő. Budapest, Nefelejts-utca 43.

PARFÜMERIE LOHSE

Edelweilchen

a legpompásabb ibolyait, hasonló a frissen leszakasztott ibolyához: illatszert - szappan - arczpor - pipere-víz

Gustav Lohse, BERLIN W. kir. udvari szállító.

Kapható valamennyi illatszert, diszburát, gyógyfűszert és gyógyszerárban, valamint minden fodrászüzletben Ausztria Magyarországon.

Kwizda-Fluid advertisement with image of a bottle and descriptive text.

Czerny-féle Keleti rózsatej fiatalos arcbort

szerez, mely semmi más szer által el nem érhető; kitűnő hatású májolt, seplő, pörselek, bőrt...

ANTON J. CZERNY, Bécs. XVIII. Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).

Székfűtés utánvétel. Prospektus ingyen és bérmentve. Raktárak a nagyobb gyógyszerárakban és illatszertüzletekben.

Báti kelmék gyönyörű ajándékok GRIEDER ADOLF ES TSA királyi szállító

Üdvös tanács.

Köhögésnél, rekedtségél, a torok és légzési szervek működési zavaránál Egger biztos hatású

MELLPASZTILLAI

veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 ft. Próbadoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásúnak bizonyultak

Egger Szóda-Pasztillái.

(1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. - Fő- és székfűtési raktár Magyarországon

„Nador”-gyógyszertár Budapest, Váci-kört 17. sz.

VILLAMOS FÉNYFÜRDŐ

Dr. PALÓCZ IGNÁC, TERMÉSZETES GYÓGYINTÉZETE

Rendelő intézet: Budapest, Vármház-kört 7. I. em.

Rendelés: délelőtt 10-12 óráig és délután 3-5 óráig.

A legtöbb heveny és idült betegségnek a természetes gyógymóddal lehet a leghatásosabb és legmaradandóbb gyógyulást elérni; ideig ideig, tüdő, vese, máj, gyomor- és női bajoknál, csúsz- és körszűnyes háttalmaiaknál és a csontok elgyöngyösödésénél.

GANZ ES TÁRSA

VASÖNTÖDE ES GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Készít: a) gépeket és építési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti felszereléseket, transmissiókat.

Speciálisai: b) Kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek és ágyugolyókhoz. Acéllöntés. - Hengerszékék kéregöntetű hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések. - Facsiszóláshoz, papir- és cellulosa-gyártáshoz való gépek. - Vízkerékeket nagy sikerrel pótló turbinák. - Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotációs dynamo-méterek. - Mechwart-féle forgó gőzeke. - Elektromos világítás s erőátvitel egyirányú váltakozó- s forgóárammal, dynamo-gépek, motorok, elektromos bányaberendezések, felhúzó, szellőztetők, elektromos utak, hordozható elektromos fűtőgépek; elektromos daruk, szivattyúk, ivlámpák, mérő-készülékek, stb. 7124

Feszty társaság palotájában Városliget Krisztus a keresztján és Jeruzsálem óriási körkép. Látható: reggel 9 órától esti 6 óráig

Az esti órákban villanyvilágításnál. Belépő díj 50 kr. 7172

Gyermekjegy 30 kr, katonajegy örmestertől lefelé 30 kr.

45. SZÁM. 1897. BUDAPEST, NOVEMBER 7. 44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 ft. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 féltévre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 ft. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 féltévre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5. - Kétféle előfizetés: a postafiók megfizetéses viteldij is csatolható.

AZ ÚJ SZERB MINISZTERIUM.

Néhány héttel ezelőtt a párisi «Figaro» egy munkatársa a Balkán-félsziget két legdekesebb országát, Szerbiát és Bulgáriát utazta be azzal a szándékkal, hogy ott egy sereg aktív és nem aktív államférfiút megintervoljon. A meglátogatott közt volt Simics szerb miniszterelnök is.

leg hangon üdvözölte kinevezése alkalmából. A ki közelebből ismeri a jelenlegi miniszterelnököt és annak az utóbbi években való politikai működését, az e két rendbeli kitüntetést Gyorgyevics eddigi működése után természetes következménynek tekint. A jelenlegi miniszterelnök, mint királyának bizalmasa, két évvel ezelőtt athéni követ volt, és midőn a görög török viszonyok bonyolultakká lettek, királyi Konsztantinópolyba küldte őt követnek. Alig van tehát Szerbiában államférfi, a ki az utóbbi politikai mozgalmakat részleteikben jobban, alaposabban ismerné, mint Gyorgyevics. A diplomácia terén kifejtett működésének szól tehát

mind a két kitüntetés, mely formáját illetőleg legalább is szokatlan Szerbiában. De nemcsak hazájában, hanem a külföldön is megnyugvást és meglegedést keltett Gyorgyevics kinevezése és méltán néznek nagy várakozással kormányzása elé, mert szilárd jelleme, kipróbált hazafisága és erélye minden jót látszik igérni. Dr. Gyorgyevics Vladán Szerbiának egyik legdelibb férfia, ki már pusztá megjelenésével is igen kedvező hatást tesz. Belgrádban született 814-ben; ugyanott végezte középiskoláit; majd mint állami ösztöndíjas ifjú Bécsbe ment az orvosi egyetemre, hol 1869-ben orvosi oklevelet nyert. Bécsben a Bilioth klinikáján két évig működött mint segéd és ez idő alatt részt vett a német-francia háborúban, hol a Majna melletti Frankfurtnak mint a nagy német tartalék-kórház főnöke működött. Ezután a belgrádi katonai kórház másod orvosává nevezték ki, e mellett a tisztképző akadémián is tanárkodott és e minőségében dolgozta ki a katonai egészségügyi szabályzatokat, melyek még ma is érvényben vannak. Ő alapította a szerb orvosi egyesületet és ő kezdeményezte a szerb vörös kereszt egyesületet, szabályozta a háború esetén teljesítendő katonai egészségügyi szolgálatot. Hat évig volt az uralkodó-ház orvosa és egyúttal kinevezték az egészségügyi főnökévé; mint ilyen dolgozta ki az összes egészségügyi törvényeket és teremté meg a szerb egészségügyi alapot. Több ízben képviselte Szerbiát a nemzetközi kongresszusokon; továbbá működött mint kormánybiztos és képviselő. Belgrád városának az 1884-85. évben főpolgármestere volt és a város csatornázása és új rendezése körül nagy érdemeket szerzett. 1888-ban közoktatásügyi miniszter volt. Ha ezen rövid életrajzi adatokhoz még hozzáadjuk, hogy száznál több művet írt: novellákat, elbeszéléseket, regényeket, útirajzokat, szin-

Dr. GYORGYEVICS VLADÁN, SZERBIA ÚJ MINISZTERELNÖKE.

Dr. Gyorgyevics Vladán, a politikai téren nem új ember. Nagy műveltségű, tudós férfi. Kormányzását két rendkívül számottevő kitüntetéssel kezdé meg. Az egyik az a kézirat, melyet királyi intézett hozzá, s mely Európaszerte nagy érdeklődést keltett és jól eső megnyugvást okozott az irányadó politikai körökben, egyúttal nyíltan hirdetvén azt a nagy bizalmat, melylyel a korona ezen első tanácsosa iránt viseltetik. A másik kitüntetés Gyorgyevicsét a török szultán részéről érte, a ki igen me-

5660. szám. 1897.

Figyelmeztetés.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága Temesvárot kereskedelmi szokvány szerint raktárszerű minőségű 1650 mm-osa búzát, 7800 mm. rozst vagy két-szerest és 13.600 mm. zabot vásárol a temesvári, aradi, nagyvárad és szegedi állomások részére.

Ezen gabonamennyiségek 1897. évi december hótól 1898. évi március hónapig terjedő időközben beszállítandók.

A bevásárlás mióta és ajánlott minőségű súly szerint történik. Ennek megfelelően minden ajánlatához okvetlenül két lepecsételt 2-2 kgos minta nyújtandó be, azonfelül az ajánlatban s minőségű súly, melylyel az ajánlattevő szállítani szándékozik, kitüntetendő.

Az egész mennyiségre vállalkozó ajánlattevőknek bele kell nyugodniok abba, hogy ajánlatuk csak egyes szállítási részletekre, illetve egyes cikkekre és állomásokra is fogadtatik el.

Az 50 kros bélyeggel ellátott lepecsételt eladási ajánlatoknak 1897. évi november hó 4-ik napjának délelőtti 10. óráig kell a 7. hadtest hadbiztosságánál Temesvárot beérkezniök.

A kötelezettségnek legalább is 10-14 napra kell szólnia. Oly ajánlattevők ajánlatai, kik magukat ezen követelményeknek alá nem vetik, a mennyiben csak 3-4 napi impognót kikötnek, a tárgyalási bizottságtól mint «el nem fogadhatók» visszautasítottatnak.

Különbön érdekeltek a folyó hónapban megjelent kimerítő gabonabevásárlási hirdetményre és a temesvári, aradi, nagyvárad és szegedi katonai élelmiszeri raktáraknál betekinthető és megszerezhető, Temesvárot 1897. évi július hó 22-én keltezett szokványfüzetre figyelmeztetnek.

Temesvárot, 1897. évi október hó 18-án.

A cs. és kir. 7. hadtestparancsnokság hadbiztosságától.